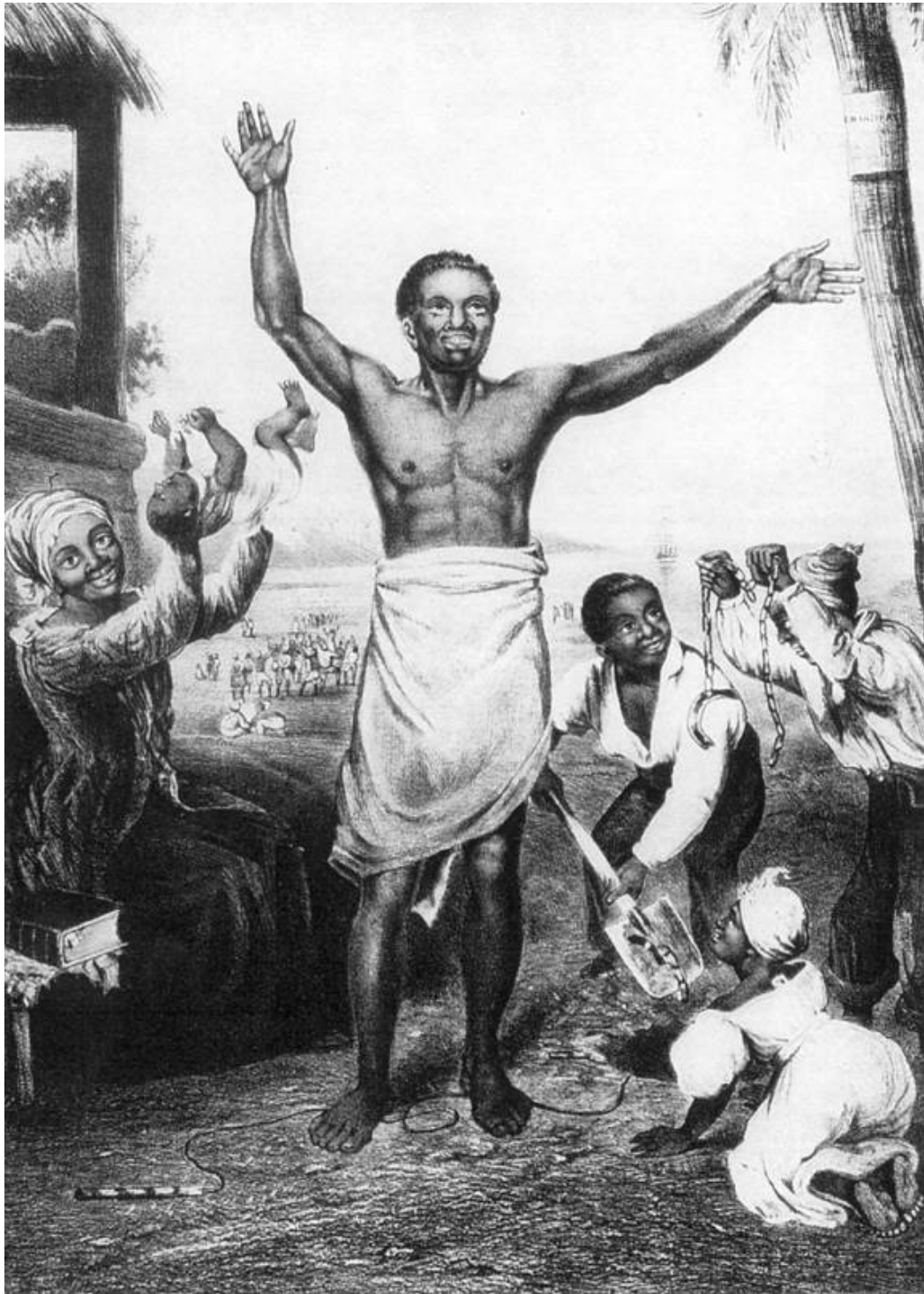

De invloed van slavernij op *de Westerse wereld*

Inhoudsopgave

Bladzijde	Onderdeel
2.	Inhoudsopgave
3.	Inleiding
4.	Colins hypothese
5.	Arians hypothese
6. 6.	Deelvraag 1: Hoe is de slavernij in de Verenigde Staten tot stand komen?
13.	Deelvraag 2: Wat was de voornaamste herkomst van de slaven en hun meesters?
26.	Deelvraag 3: Wat waren de reacties van de Verenigde Staten op de slavernij?
32.	Deelvraag 4: Wat was de invloed van de slavernij op de Verenigde Staten met betrekking tot geweld?
35.	Deelvraag 5: Wat was de invloed van de slavernij op de westerse cultuur?
38.	Deelvraag 6: Wat was de invloed van de slavernij op de hedendaagse, westerse politiek?
40.	Deelvraag 7: Is er tegenwoordig nog slavernij in de westerse wereld aanwezig?
42.	Conclusie: Wat zijn de invloeden van slavernij in de Verenigde Staten op de westerse wereld?
43.	Historisch overzicht
44.	Colins evaluatie
45.	Arians evaluatie
46.	Bronnenlijst
49.	Bijlage 1: Plan van aanpak
52.	Bijlage 2: Logboek

Inleiding

Ons profielwerkstuk gaat over de invloed van slavernij. Omdat wij een onderwerp wilden kiezen wat met geschiedenis te maken had, maar toch ook wel echt te onderzoeken is, hebben we hiervoor gekozen.

Slavernij is een onderwerp, dat bij veel mensen gemengde gevoelens oproept. Natuurlijk is het zo, dat Nederland ook een aanzienlijke rol heeft gespeeld in de hele slavenhandel-economie. Maar of het feit dat de economie erdoor gestimuleerd werd een argument is om het goed te praten, dat verschilt per mens. De invloed van de slavernij is echter een heel andere kant van het verhaal. Alles wat je doet heeft natuurlijk invloed op de rest wat je doet. Zo ook ons slavernijverleden. Maar hoe groot en wat die invloed is, dat gaan wij onderzoeken in ons profielwerkstuk.

Wij gaan de invloed van de slavernij vergelijken met de westerse wereld, omdat de westerse wereld onze leefomgeving is.

Onze hoofdvraag voor het profielwerkstuk is: Wat zijn de invloeden van slavernij in de Verenigde Staten op de westerse wereld?

Om deze hoofdvraag redelijk te kunnen beantwoorden, hebben wij onder andere informatie nodig over hoe de slavernij tot stand is gekomen en aan wat voor soorten invloeden de slavernij heeft meegedragen. Om doelgericht naar deze informatie te zoeken en om makkelijker tot het antwoord op de hoofdvraag te komen, hebben wij de hoofdvraag gesplitst in zeven deelvragen:

1. Hoe is de slavernij in de Verenigde Staten tot stand gekomen?
2. Wat was de voornaamste herkomst van de slaven en de meesters?
3. Wat waren de reacties in de Verenigde Staten op de slavernij?
4. Wat was de invloed van de slavernij op de Verenigde Staten met betrekking tot geweld?
5. Wat was de invloed van de slavernij op de westerse cultuur?
6. Wat was de invloed van de slavernij op de hedendaagse, westerse politiek?

Is er tegenwoordig nog slavernij in de westerse wereld aanwezig?

Wij wensen U alvast veel plezier met het lezen van dit profielwerkstuk over slavernij.

Colin's hypothese

In mijn hypothese zal ik mijn verwacht antwoord op de hoofdvraag geven. De hoofdvraag zelf is als volgt: Wat zijn de invloeden van slavernij in de Verenigde Staten op de westerse wereld?

Naar mijn mening zullen de invloeden van de slavernij in de Verenigde Staten op de westerse wereld niet al te groot zijn geweest, aangezien de slavernij niet een bepaald groot probleem was. Zo kwam er wel vrij veel slavernij voor, maar hadden deze slaven niet echt het recht om ook maar bijvoorbeeld in opstand te komen tegen hun meesters. Daardoor konden de gewoonten en gebruiken van de slaven niet echt doordringen tot de meesters en de andere inwonenden en niet slaven van de Verenigde Staten. De afstand tussen de 'blanken' en de 'zwarten' was daarbij veel te groot voor de 'zwarten' om ook maar enigszins zich te kunnen mengen met de 'blanke' culturen.

Er waren echter naar mijn mening wel mengelingen, maar die vonden volgens mij alleen maar plaats in het noorden van de Verenigde Staten, want daar was de slavernij vrijwel overal afgeschaft. Door deze afschaffing konden slaven zich gewoon in het dagelijkse leven van de 'blanken' mengen en op deze manier ook cultuureigenschappen overnemen en beïnvloeden. Zo heeft bijvoorbeeld de taal van de slaven ook een beetje invloed gehad op de westerse culturen. Straattaal ontstond naar mijn mening ook een beetje dankzij deze invloed van de (ex-)slaven.

Op politiek gebied zou de slavernij zorgen voor een omwisseling, aangezien men in het begin van de slavernij van de Verenigde Staten, dus toen er nog slaven uit Afrika werden gehaald en deze naar de Verenigde Staten werden gebracht om er geld mee te verdienen, nog vond dat het een algemeen geaccepteerd iets was. Dat iets werd niet alleen door de slavenhandelaren en meesters geaccepteerd, maar door de hele bevolking van de wereld, op de mensen die slaaf waren of slaaf zouden worden na dan. Deze omwisseling zou ervoor zorgen dat mensen die eerst pro-slavernij waren, in de toekomst antislavernij zouden worden. Daardoor zouden er verscheidene wetten komen die het verboden aan mensen om andere mensen te bezitten, dus slavernij werd verboden.

Ook zou de slavernij nog een heel andere vorm van invloed uitoefenen op de westerse cultuur, naar mijn mening althans, namelijk de muzieksoorten. Zo zouden er bepaalde nieuwe soorten muziek ontstaan door toedoen en mengeling van de slavernij en de 'zwarten'. Bepaalde nieuwe soorten waren naar mijn mening soorten als rap, jazz en dergelijke.

Arian's hypothese

In mijn hypothese zal ik mijn verwacht antwoord op de hoofdvraag geven. De hoofdvraag zelf is als volgt: Wat zijn de invloeden van slavernij in de Verenigde Staten op de westerse wereld?

Ikzelf kan daar nu nog geen duidelijk antwoord op geven. Wel ben ik er zeker van dat de invloed er is.

Wel denk ik dat de invloed in de Verenigde Staten het grootst is, aangezien daar meer slavenhandel heeft plaatsgevonden dan in de rest van de westerse wereld. Misschien dat in Spanje of Portugal de invloed ook wel heel groot is, omdat zij ook behoorden tot de grotere slavendrijvers. Dit zal dan moeten blijken uit het profielwerkstuk.

De invloed is alleen al te merken aan de taal van mensen. Omdat veel talen verbasteringen zijn van andere talen, is er dus altijd invloed van de ene taal op de andere. Zo ook van de 'taal van de slaven'.

De muziek is natuurlijk ook beïnvloed. Denk alleen maar eens aan de hiphop, daarbij zijn het meestal zwarte zangers, dus afstammelingen van de slaven. Hun uitspraak van het Engels verschilt veel in uitspraak van de blanken. Of er invloed is weet ik niet, maar dit zal uit het profielwerkstuk moeten blijken.

Op de politiek heeft de slavernij ook zeker invloed gehad, denk ik. Aangezien het tegenwoordig totaal niet wordt geaccepteerd dat iemand een ander overheerst. Dus pleiten nog altijd veel ministers voor de vrijheid van meningsuiting en dergelijke vrijheden.

Als conclusie verwacht ik wat ik al denk. Namelijk, dat de invloed er wel is, maar dat die niet erg groot is, aangezien het Nederlandse volk al langer bestaat dan de slavernij.

Deelvraag 1:

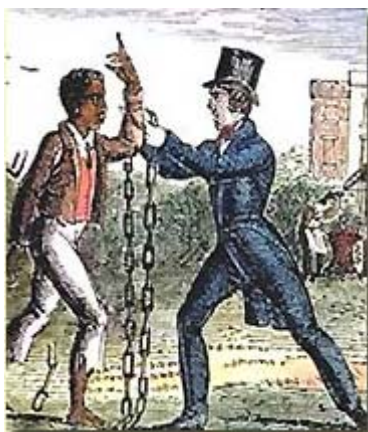
Hoe is de slavernij in de Verenigde Staten tot stand gekomen?

De slavernij is een instelling, die waarschijnlijk ongeveer zo oud is als de mensheid zelf. Ook Europa kende in de oudheid de slavernij als een erkende instelling. Slaven zijn mensen die het eigendom zijn van andere mensen, die over hem het absolute eigendomsrecht hebben en die hen dus ook als zaken kunnen verhandelen. Vooral in het laatste ligt het grote verschil met lijfeigenschap: lijfeigenen, die in de middeleeuwen als klasse in feite de klasse van de slaven van de oudheid vervingen, konden niet worden verkocht. Waar slaven door verkoop van de ene bezitter op de andere overgaan spreekt men van slavenhandel. Hoewel slavernij op grote schaal al vóór de Renaissance is voorgekomen, is het onmogelijk vast te stellen, wanneer de eerste slavenhandelstransacties in de wereld of zelfs in Europa hebben plaats gevonden.

Handel in Afrikanen heeft sinds zeer lang bestaan en is niet alleen bedreven door Arabieren en Indiërs. We zullen ons in deze deelvraag echter voornamelijk richten tot de oorsprong van de massale Atlantische slavenhandel, waarin ook de Nederlanders later hun aandeel zouden hebben.

De Portugezen waren de eerste Europeanen die na de middeleeuwen tot West-Afrika doordrongen. Onder de Mohammedaanse overheersers van Zuid-Spanje en Zuid-Portugal, de Moren, bestond de slavernij als een erkende instelling en Afrikaanse slaven werden door hen voor het bewerken van landerijen en voor huisdiensten gebruikt. Vooral het houden van Afrikaanse huisslaven werd spoedig door de Europese, Christelijke bewoners van het Iberische schiereiland van de Moren overgenomen, en zo ontwikkelde zich al in de middeleeuwen een vrij belangrijke handel in de Afrikaanse slaven tussen de Moren en de Spanjaarden en Portugezen.

In Lissabon bestond al een slavenmarkt lang voordat de Portugezen de kust van West-Afrika hadden verkend. Zelfs in Antwerpen, Lissabon's herverdelingshaven voor Noord-Europa was een soort slavenmarkt. Rijke kooplieden en teruggekeerde planters en slavenhandelaars hielden er soms wel sierlijk uitgedoste Afrikaanse slaven op na, om met hen als lakeien en tafelbedienden indruk op de gasten te maken, maar

buiten Spanje en Portugal heeft de huisslavernij in Europa nooit grote vormen aangenomen. Verschillende redenen brachten de Portugezen ertoe zeereizen te ondernemen naar West-Afrika. Niet alleen ligt Portugal van alle landen van Europa het gunstigst voor de verbinding met West-Afrika en vormden de onbekende kusten ervan een uitdaging voor onderzoek van het onbekende, als voorvechters in de strijd tegen de islam hadden zij grote belangstelling voor Afrika. Halflegendarische verhalen deden de ronde over het bestaan van een christelijk koninkrijk bij de 'Maanbergen' en de bronnen van de Nijl, het rijk van priester Johannes. Bedoeld was waarschijnlijk het inderdaad bestaande Koptische rijk van Aksoem in Ethiopië. Aangezien in die dagen geen modernere wereldkaarten bestonden dan die van de Ptolemaeus, waarop Afrika staat afgebeeld als een soort van

halve maan, met een zee direct ten zuiden van de Sahara, hoopte men nu, door Afrika te omzeilen in contact te komen met priester Johannes en samen met zijn Christelijke legers de gehate Mohammedanen in de rug aan te vallen.

Met dit doel werden daartoe vele pogingen gedaan gedurende de vijftiende eeuw, vooral onder toezicht van de energieke neef van koning Johannes I van Portugal, 'Hendrik de Zeevaarder'. Niets was bekend van het

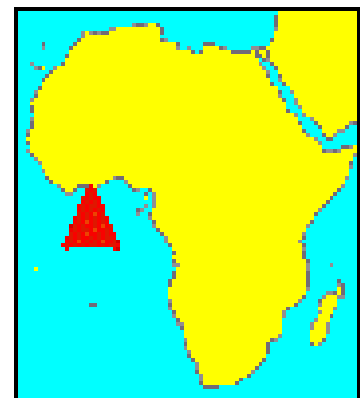
bestaan van het enorme Afrikaanse subcontinent ten zuiden van de Sahara (hoewel dit werd aangenomen, dat de Phoeniciërs reeds Afrika omzeild hadden) en de Portugese en Italiaanse kapiteins moeten veel overredingskracht hebben gebruikt om hun mannen te bewegen verder te varen over de warme zeeën, die volgens bijgelovige overlevering werden bewoond door misvormde monsters, die hele zeeschepen konden verzwelgen.

Waren de Portugezen reeds omstreeks 1465 bekend met de kust van Guinee, het zou nog twintig jaar duren, voor Bartholomeus Diaz Afrika's meest zuidelijke kaap bereikte. Pas in 1495 zou Vasco da Gama die kaap eindelijk omzeilen, de oostkust van Afrika verkennen en India bereiken.

In de loop der jaren had echter de godsdienstige kant van de ontdekkingslust meer en meer plaats gemaakt voor de economische; het onbekende gebied achter de kusten van Afrika bleek rijk aan goud en andere handelswaar te zijn. Met de ontdekking van de zeeroute naar India en het verre oosten besloten steeds meer Portugezen zich te specialiseren op de handel met Indië, en Lissabon begon Venetië te overvleugelen als stapelplaats voor oosterse producten. De risico's van de lange reis werden gedekt door de enorme winsten. Hoewel Diaz Afrika's zuidpunt had ontdekt in 1487, was zijn relaas betreffende de lengte van de reis en de stormen bij de kaap zo ontmoedigend, dat de Genuese Columbus in 1492 een welwillende beschermvrouw vond in koningin Isabella van Castilië, die hem financieel wel wilde steunen in zijn wilde plan, 'Cathay' te bereiken door recht naar het westen te zeilen. Columbus' reis was in feite een onderdeel van de feestelijkheden ter viering van de val van Grenada, en om de Spaanse glorie nog te vergroten, zou het de koningin niet onwelkom zijn, als de Castiliaanse vlag en niet de Portugese, het eerst in het oosten zou worden geplant; een situatie die vergelijkbaar is met de historische wedloop naar de maan en de tegenwoordige wedloop naar de andere planeten van ons zonnestelsel.

Hoewel het 'Indië' dat Columbus ontdekte niet het werkelijke was en naar één van zijn opvolgers, Amerigo Vespucci, werd genoemd, bleek de rijkdom ervan zelfs groter dan die van het echte Indië. Door een wonderbaarlijke wending van het noodlot werden de Spanjaarden door sommige indianenstaten als goden verwelkomd, lag het goud en zilver als het ware voor het oprapen en vonden zij op de West-Indische eilanden vruchtbare bouwgronden voor plantages. Spoedig nadat de Spanjaarden zich hadden gerealiseerd, dat zij belangrijke nieuwe gebieden hadden ontdekt, wisten zij de Spaanse paus Alexander VI te overtuigen, een bul (oorkonde van een vorst) uit te vaardigen, die automatisch al het gebied dat zou worden ontdekt ten westen van een denkbeeldige lijn in de Atlantische Oceaan tot Spaans bezit zou maken. In het verdrag van Tordesillas, dat in 1494 werd ondertekend door Spanje en Portugal, werd die lijn nog wat verder naar het westen verschoven en kregen de Portugezen het recht al het land dat zij zouden ontdekken ten oosten van die lijn het hunne te noemen.

Deze herziening zou Portugal nog groot voordeel opleveren, toen bleek, dat het in 1500 ontdekte Brazilië aan de Portugese kant van die lijn lag. Anderzijds bleken de geruchten over de goudrijkdom van de landen ten zuiden van het onbekende maar legendarische Timboektoe, waar de Moorse handelaren in Noord-Afrika hun goud vandaan zeiden te halen, waarheid te bevatten toen de Portugezen merkten, dat betrekkelijk grote hoeveelheden goud werden aangeboden door de inboorlingen van dat deel van de westkust van Afrika, dat zij gingen aanduiden als de 'Costa da Mina' of de 'Goudkust'. Omstreeks 1460 vonden de eerste handelstransacties plaats tussen de bewoners van die streek en de Portugezen en in 1482 werd door de Portugezen een eerste fort gebouwd in een vrij recente nederzetting van Akans uit het buitenland, die door de Portugezen 'Aldea da Mina',

‘Gouddorp’, werd genoemd. De Portugese edelman Diogo d’Azambuja kwam overeen met het hoofd van Aldea (of Oddena

zoals het spoedig zou worden genoemd), Kwamena Ansah (door de Portugezen Garamanča genoemd), de wederzijdse handel in goud en ivoor te bevorderen en op de rots Kokobo het indrukwekkende kasteel ‘São Jorge de Mina’ te bouwen tegen vergoeding van een jaarlijkse grondrente, ter bescherming van die handel vooral tegen eventuele niet-Portugese Europese indringers.

Maar de Portugezen kwamen op hun reizen langs de westkust van Afrika ook in contact met volken, die geen goud leverden, maar de zwarte slaven die zij reeds kenden van de Moorse kooplieden op het Iberische schiereiland. De eerste slaven, die de Portugezen zelf uit Afrika meenamen waren geroofd in nachtelijke aanvallen op slecht- of onverdedigde dorpen aan de kust, vooral in het gebied van het tegenwoordige Senegal en Mauritanië. Maar in dergelijke expedities kwam het vaak voor, dat een paar van de Portugese zeelui het leven verloren en op de kleine schepen van die tijd werd het verlies van slechts enkele mannen sterk gevoeld; soms kon zo’n schip niet meer uitzeilen, of verongelukte het de eerste de beste keer dat ‘alle hens aan dek’ moesten zijn. De op die manier gekidnapte negers vormden ook een gevaarlijke buit en zij vochten zich vaak liever dood dan zich te laten wegvoeren als slaven. Spoedig werd het echter duidelijk dat er ook methodes waren om aan slaven te komen: door krijgsgevangenen te kopen van de overwinnaars in stamoorlogen.

Er is een merkwaardige en tragische tegenstelling in de historische ontwikkeling van West-Afrika en Europa. Ten tijde van de Europese Middeleeuwen had zich in West-Afrika een reeks steeds machtiger en voorspoedigere rijken zoals Ghana, Mali en Sonrai ontwikkeld, maar in de tijd dat in Europa de Renaissance zich verspreidde en zich daar een aantal sterke nationale staten ontwikkelden, begonnen de West-Afrikaanse Middeleeuwen, met verbrokkeling van de grote rijken, verlies van cultuur en – met het contact met de Europeanen – de opkomst van nieuwe, kleine staten aan de kust. De Europeanen, hoofdzakelijk uit op handelsvoordeel en na de zestiende eeuw elkaar beconcurrerend, pasten het oude beginsel van ‘verdeel en heers’ toe: men liet het voeren van de oorlog over aan de Afrikanen en kocht de krijgsgevangenen als slaven op.

Slavernij en slavenhandel bestonden in West-Afrika vóór de Europeanen daar zelfs kwamen. Het houden van slaven was een algemeen verschijnsel in de Afrikaanse maatschappij, het was niet beperkt tot de hoogste klasse en slaven maakten veelal deel uit van de familiegemeenschap, hadden bepaalde rechten en werden niet uitsluitend als ‘werkvee’ gebruikt zoals later het geval zou zijn op de plantages aan de andere zijde van de Atlantische Oceaan. Slavenhandel bestond zeker, maar waarschijnlijk niet op grote schaal. Deze slaven waren geboren in slavernij, of vervallen tot slavernij als krijgsgevangenen, ten gevolge van een veroordeling of zelfs ten gevolge van een onbetaalde schuld. Vooral ten tijde van de verbrokkeling van het Sonrai-rijk, de veelvuldige oorlogen en de toenemende invloed van de Marokkanen in West-Afrika begonnen zwarte krijgsgevangenen steeds meer onderdeel te vormen van de internationale handelswaar, die met de karavanen naar het Middellandse Zeegebied werden gebracht en van wie tenslotte een toenemend aantal op de Europese markt verscheen. Het kopen van zwarte slaven werd in Spanje zelfs aangemoedigd om religieuze redenen: door een slaaf te kerstenen, kon men een ziel voor de moederkerk winnen en de macht van de ongelovige Mohammedanen verzwakken.

De Europese slavenmarkten hebben zich nooit erg ontwikkeld en de Portugese belangstelling voor West-Afrika zou voorlopig beperkt blijven tot goud en ivoor als belangrijkste handelsgoederen. Hoewel de westkust van Afrika het eerst met Europa in contact kwam, richtte de economische belangstelling van de Europeanen zich al spoedig meer op later ontdekte gebieden in Oost-Azië en Amerika. Gedurende de

zestiende eeuw ontwikkelde zich echter in de Spaanse en Portugese koloniën in Zuid-Amerika een nieuwe vorm van kolonisatie die de belangstelling in Afrika zou doen herleven. Na de ontdekking van Amerika werd het bestuur van de ontdekte landen overgedragen aan onderkoningen, die verantwoordelijk waren aan de ‘Raad der Indiën’ in Spanje, dat onder Ferdinand van Aragon en Isabella van Castilië een moderne eenheidsstaat werd. In Amerika, vooral in het Caribische gebied, ontwikkelde zich een plantage-economie, gebaseerd op het systeem van de ‘encomiendas’: om de kolonisatie te bevorderen stonden onderkoningen de veroveraars van nieuwe gebieden toe zich als planters (of mijnbouwers) te vestigen, schattingen te heffen van de inboorlingen en hen als dwangarbeiders te gebruiken.

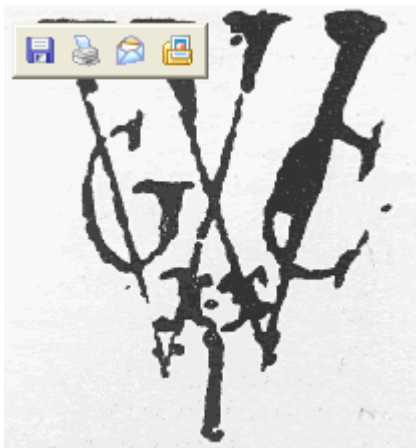
In feite vervielen de Indianen, die de Spanjaarden meestal vriendelijk hadden ontvangen, tot slavernij, hoewel dit niet als zodanig door het Spaanse hof werd erkend. Vele Indianen vielen ten offer aan tot dusver voor hen onbekende ziekten, die door de Europeanen werden overgebracht en waar zij nog minder weestand tegen hadden dan de Europeanen zelf. Oorlogen vonden plaats, vooral op de West-Indische eilanden, tussen Spanjaarden en Indianen, die zich niet met hun ongevraagde lot wilden verenigen, waarbij de Indianen echter bijna steeds het onderspit dolven, omdat zij niet over vuurwapens konden beschikken. De sterksten onder hen werden op deze manier uitgeroeid, en velen van hen die tenslotte overbleven waren niet bestand tegen het zware plantagewerk, dat hun nieuwe meesters van hen eisten. Steeds meer Indiaanse slaven waren nodig voor de plantages op de Grote Antillen en om hun aantallen aan te vullen, maakten de Spanjaarden vaak rooftochten op de kleine eilanden, die op deze manier vrijwel ontvolkt raakten.

De miserabele toestand van de onderworpen Indiaanse bevolking werd bekend in Europa en leidde al in 1511 tot protesten, vooral van de kant van de kerk. Een ‘Conquistador’, Barthelomeus de las Casas genaamd, die priester was geworden na ooggetuige te zijn geweest van een massamoord op Indianen, kwam zulk een protestnota aan het Spaanse hof brengen in 1515. Barthelomeus de las Casas stelde voor, dat het ‘encomienda’-systeem werd herzien, dat sancties zouden worden gesteld tegen het tot slaaf maken van Indianen en dat een voldoende aantal Spanjaarden zou worden aangemoedigd te emigreren, om zelf de plantages te bewerken. Inderdaad werd enige tijd later het ‘encomienda’-systeem enigszins veranderd en in 1543 werd ten slotte de Indianen als Spaanse onderdanen de vrijheid gegarandeerd.

Maar terwijl in Spanje de landbouw achteruitliep, was er weinig belangstelling voor emigratie naar West-Indië, en de Spanjaarden, die de oceaan overstaken, deden dit vooral om snel rijk te worden in de profijtelijke goudjacht op het Amerikaanse continent.

Inmiddels begon het aantal slaven in Spanje en Portugal te groeien. In de tijd van De las Casas, werden er 700 à 800 slaven per jaar naar Lissabon gebracht. Sinds enige tijd gebruikten de Portugezen slaven op hun plantages op de Azoren en de eilanden in de bocht van Biafra (Fernão Po, Annohom en Principe) en ook de Spanjaarden gebruikten ze als werkvolk op de Canarische eilanden. Zelfs in West-Indië waren negerslaven niet geheel onbekend, omdat planters wel eens slaven uit Spanje meenamen. Onder Ferdinand en Isabella werd in Spanje een soort staatshandelshuis opgericht, het ‘Casa de Contratación’, dat reeds in 1510 van Ferdinand toestemming kreeg 250 christenslaven te kopen op de markt van Lissabon en die te vervoeren naar West-Indië. Het was tenslotte in deze Spaanse en Portugese gekerstende slaven, dat De las Casas een oplossing zag voor het nijpende arbeiderstekort en de ellendige toestand van de Indianen op de West-Indische plantages. Gewend aan het tropische klimaat bleken de Afrikanen betere landarbeiders dan de Europeanen te zijn en gewend aan de slavernij – de meesten van hen waren al slaven toen zij aan de blanken werden verkocht – waren zij minder koppig dan de Indianen. Bovendien, beweerden De las Casas en de Dominicanen, waren zij wel vier maal sterker dan de Indianen; hoe zij dit laatste wilden bewijzen is niet duidelijk, maar deze overtuiging is lang blijven voortbestaan.

Spoedig werd het echter duidelijk, dat de snel toenemende uitvoer van christenslaven uit Spanje nadeel berokkende aan de Spaanse economie. Kardinaal Ximenez, de biechtvader van koningin Isabella, die gedurende de eerste jaren van de regering van Karel V de rol van onderkoning van Spanje vervulde, verzette zich tegen verdere uitvoer van slaven uit Spanje (1516). Andere wegen moesten dus worden gevonden om aan de toenemende vraag naar slaven in West-Indië te voldoen, en de natuurlijke oplossing was, slaven regelrecht uit Afrika over te voeren. De broeders van de orde van Sint Hiëronimus namen de kerstening van de nieuw aangekomen, heidense slaven, de 'boçales', op zich in West-Indië. Toen eenmaal was besloten slaven direct uit Afrika te importeren, was het hek van de dam en begon de grote Transatlantische slavenhandel, gegarandeerd op koninklijke garanties, de zogenaamde 'asientos'. Een eerste dergelijke 'asiento' werd door Karel V in 1518 verleend aan een zekere Laurens de Goumenot, een Bourgondiër, die beloofde voor een bedrag van 25000 dukaten vierduizend negers naar Hispaniola (San Domingo), Jamaica, Cuba en Porto Rico te brengen. De Goumenot verkocht zijn 'asiento' echter weer aan anderen, waardoor de slavenprijs spoedig zozeer opliep, dat ernstige protesten werden gehoord uit West-Indië.

Van De las Casas' oorspronkelijke plan, om alleen gekerstende slaven in te voeren, was toen al niet veel meer over. Het resultaat van De las Casas' menslievende plan was slechts, dat de ellende van de Indianen werd vervangen door die van de negers. In 1528 werd een eerste contract gemaakt met twee Nederlanders, Willem Sailer en Hendrik Eynger, die in vier jaar 4000 slaven moesten overbrengen. Deze heren waren echter niet in staat behoorlijk aan hun contract te voldoen; de Portugezen, die het handelsmonopolie hadden in Afrika, wilden hen alleen de slechtste kwaliteit slaven verkopen en spoedig zag het 'Casa de Contratación' zich genoodzaakt het contract te annuleren. Men zou dus kunnen zeggen dat de Nederlandse slavenhandel is begonnen in 1528, maar dat was een nogal valse start. Ook later in de zestiende eeuw hebben Nederlanders wel deelgenomen aan de slavenhandel,

hetzij als contractanten, hetzij als schippers, maar hier kan stellig nog niet worden gesproken van een systematische handel op grote schaal.

Overzeese expansie bleef voorlopig vrijwel het alleenrecht van de Portugezen en Spanjaarden, en de Portugezen bleven voor de Spanjaarden in Amerika de hoofdleveranciers van slaven. Europa ten noorden van de Alpen werd gedurende het grootste deel van de zestiende eeuw bezig gehouden door de hervorming en de politieke onrust die deze teweeg bracht. Aan het einde van de zestiende eeuw vond echter, mede ten gevolge van de godsdienstoorlogen een belangrijke machtsverschuiving plaats. De nieuwe Republiek der Verenigde Nederlanden, versterkt door een groot aantal rijke protestantse vluchtelingen uit de zuidelijke Nederlanden, was niet alleen in staat zijn politiek onafhankelijkheid te verdedigen, maar werd een geduchte handelsconcurrent van Spanje, dat begon te degenereren onder de extremistische koninklijke politiek van die tijd.

Aan het einde van de zestiende eeuw kreeg Nederland met slavernij te maken. Een buitgemaakt Portugees schip arriveerde in 1596 in de haven van Middelburg. Dat schip bevatte 130 slaven, allen afkomstig uit Afrika. Bij het zien van de slaven besloot het stadsbestuur van Middelburg hen allen in vrijheid te stellen. Nog een kleine vijftig jaar later zouden de Nederlanders ervan overtuigd zijn dat er een goede handel zat in de Afrikaanse bevolking. In 1619 begon men met een groots opgezette slavenhandel, met voornamelijk de Verenigde Staten. Van 1619 tot 1640 kwam daar voornamelijk illegale slavernij voor; mensen die schulden hadden bij anderen en dan voor de schuldeisers moesten werken als afbetaling. Vanaf 1669 werd de

slavernij ook wettelijk toegestaan. Hedentendage zou dat absurd zijn, om slavernij bij de wet toe te staan, maar toentertijd was het geen probleem. Meer hierover in deelvraag 7.

De reden voor de slavernij is imperialisme. Toen in de zeventiende eeuw de wereld volledig aan het herstellen was van de aanvallen van de Zwarte Dood, de Pest, ging de bevolkingsgroei te snel. Veel Europese landen hadden koloniën, waar de bevolkingsgroei ook al vrij snel ging, dus hadden ze een dubbel probleem. Er waren niet genoeg mensen om in alle behoeften van anderen te voorzien, dus ging men elders op zoek naar goedkope arbeidskrachten. Die vond men in de Afrikaanse slaven. Om van de diensten van de slaven gebruik te kunnen maken, werden ze getransporteerd naar andere plaatsen over vrijwel de gehele wereld. Men stopte zoveel mogelijk slaven in één schip en stuurde dat de Atlantische Oceaan over. Veel slaven stierven onderweg aan epidemische ziekten als scheurbuik. Hierdoor was de slavenhandel eigenlijk verlieslijdend. Pas na enkele jaren besloot men om de slaven in te enten tegen ziekten, zodat er een verminderde kans ontstond op epidemieën aan boord. Door het inenten en door het opzetten van een driehoekshandel werd de slavenhandel eindelijk winstgevend.

De driehoekshandel was als volgt georganiseerd: vanuit Afrika werden slaven naar de Verenigde Staten vervoerd, vanuit de Verenigde Staten werden machines, hout en voedsel naar de Cariben vervoerd en vanuit de Cariben werd suiker (hoofdingrediënt voor rum) naar Afrika vervoerd. Daar laadde men de schepen weer vol en dan begon de hele handel weer van voren af aan.

Aan het eind van de 18^e eeuw, dus na anderhalve eeuw slavernij, verdween de slavernij geleidelijk uit de Verenigde Staten. Bij een volkstelling in 1790 bleek dat van de 3,9 miljoen 'Amerikanen' er 757.000 als slaaf naar de Nieuwe Wereld waren gekomen. Dat betekent dus dat 19,4 % van de bevolking er als slaaf leefde. In het Noorden lukte het eerder en sneller om van de slavernij af te komen dan in het Zuiden. In het Noorden richtte men zich van toen meer op de industrie. In 1780 en 1786 schafte men in respectievelijk Pennsylvania en Massachusetts de slavernij zelfs helemaal af. In het Zuiden bleef men in één sector de slavernij behouden: de landbouw. De slaven waren onder andere nodig voor de productie van katoen.

Katoen was in de achttiende eeuw een vrij nieuw product, waar dan ook al snel veel vraag naar was. Door het gunstige klimaat en een geschikte ondergrond was voornamelijk het zuiden van de Verenigde Staten geschikt voor deze variant van landbouw. Voor de vele plantages waren veel arbeidskrachten, dus slaven, nodig. In 1810 waren er daarom al 1,9 miljoen slaven en nog een tijd later, in 1860, waren er zelfs 4 miljoen slaven in de Verenigde Staten.

Katoen was tot 1793 heel lastig om te verbouwen. Katoen groeit als bolletjes watten aan struiken, waar je het vanaf moet plukken. Het plukken van de bollen katoen vergde erg veel tijd en dus mankracht. Zelfs na lange dagen hard werken was de opbrengst vaak nog minimaal. In 1793 werd echter de door een man, genaamd Eli Whitney, de 'cotton gin' uitgevonden. Hierdoor steeg de productie van katoen enorm. Steeds meer boeren gingen katoen verbouwen, omdat het door de nieuwe uitvinding eindelijk winstgevend was geworden. Voor de uitvinding kon een slaaf in tien uur tijd één pond katoen plukken. Na de uitvinding kon hij in de dezelfde tijd wel driehonderd tot duizend pond katoen plukken. Hierdoor vertwaalfvoudigde de export van katoen uit het Zuiden zich binnen twee jaar. De mensen gebruikten steeds vaker de kreet 'Katoen is Koning' (en de zwarte is zijn slaaf).

In 1808 werd de internationale slavenhandel voor de Verenigde Staten afgeschaft. De slavernij op zich was nog wel toegestaan, maar het verhandelen en internationaal vervoeren was vanaf dat moment verboden. Mede door deze wetswijziging werden het Noorden en het Zuiden verder van elkaar gescheiden. Het Noorden had nooit veel slavernij gekend, maar het Zuiden was er haast afhankelijk van. Nu kon men alleen de slaven gebruiken die er al waren, of hun nakomelingen. In de volgende jaren groeide in het Noorden de antipathie voor de slavernij. Men wilde meer gelijkheid in het land. Ook zat het Noorden met een behoorlijk probleem; de vogelvrijverklaarde slaven. Slaven die vluchtten, waren vogelvrij en mochten dus opgejaagd worden. Officieel moest het Noorden de gevluchte slaven terugsturen, maar in de praktijk gebeurde dit nauwelijks.

In 1856 kwam er weer een verandering in de slavernijgeschiedenis. Nadat er in het begin van de negentiende eeuw al enkele onenigheden waren geweest tussen het Noorden en het Zuiden kwam het nu dan echt tot een handgemeen. Samen met een paar vrienden viel John Brown een zuidelijk dorpje binnen, dat bekend stond om haar pro-slavernij houding. Ze vermoordden in koelen bloede in eerste instantie vijf mensen, maar later liep dit aantal op tot meer dan 200. Dit zorgde voor meer verdeeldheid binnen het land; sommigen zagen de actie van John Brown als een heldendaad, anderen als een misdaad. Brown wilde echter nog veel verder gaan en een complete guerrillaoorlog beginnen tegen het Zuiden. Daarom overviel hij in oktober 1859 met een twintigtal anderen een wapenarsenaal, om van daaruit de strijd te leiden. Twee dagen later heroverde het Amerikaanse leger het wapenarsenaal en veroordeelde John Brown tot de galg. Hij werd opgehangen, wat een golf van bezinning door het land liet gaan.

Deelvraag 2:

Wat was de voornaamste herkomst van de slaven en hun meesters?

De kusthandel in Afrika was verre van eenvormig, zowel wat betreft handelsproducten als de manier van handelen. Grote delen van de Atlantische kust werden zelden bezocht, terwijl op andere delen van die kust de concurrentie zó hevig was, dat de forten van de verschillende compagnieën op minder dan een kanonschot afstand van elkaar werden gebouwd. Hollanders, Engelsen, Fransen, Denen, Zweden en Brandenburgers volgden de Portugezen op in hun oorspronkelijke handelsgebieden en ook in hun handelswijzen. Zo kan men zien, dat ook door de nieuwkomers in Senegambië en in Neder-Guinea (Goudkust en Dahomey) de handel over het algemeen vanuit forten en factorijen ('vastigheden') werd bedreven en dat in de tussenliggende gebieden (Opper-Guinea en Ivoorkust) en het gebied ten oosten en ten zuiden van Dahomey tot de monding van de Kongo de handel vanuit schepen werd bedreven, zonder 'vastigheden'. Aan de kust van de Kongo en in Angola hadden de Portugezen zich een werkelijk koloniale positie verworven, met, in vergelijking tot de rest van Afrika, een grote invloed in het binnenland. Nederlanders, Engelsen en Fransen dreven de handel daar vanuit onversterkte handelsposten, vooral op plaatsen, die de Portugezen hadden moeten verlaten, toen zij ten gevolge van de lokale oorlogen hun handelscentra steeds verder naar het zuiden verplaatsten, tot voorbij Benguela.

Zoals de Portugezen, haalden ook de andere Europeanen tot het einde van de zeventiende eeuw de meeste van hun slaven uit het gebied tussen Angola en Dahomey, terwijl aan de Goud- en Ivoorkust – zoals hun naam aanduidt – goud en ivoor de belangrijkste exportartikelen bleven. In Opper-Guinea en Senegambië vond een gemengde handel in slaven, ivoor, gom, bepaalde houtsoorten en peper (van de Greinkust, Liberia-Sierra Leone) plaats. Van intensieve handelsactiviteit kan men in die tijd echter slechts spreken in drie betrekkelijk korte kuststroken: die van Senegambië, de Goudkust en Angola. De 'Slavenkust' (Dahomey) speelde in het midden van de zeventiende eeuw nog geen rol van betekenis.

Nergens werd de concurrentie echter zo fel als aan de Goudkust. Hoewel de kust zich in de achttiende eeuw tot één van de belangrijkste slavenhandelscentra zou ontwikkelen, was het omstreeks het midden van de zeventiende eeuw nog hoofdzakelijk het goud, dat de Europeanen tot de Goudkust aantrok. De gevolgen van de enorme goudimport uit Amerika in Spanje onder Philips II werden na zijn dood, in het begin van de zeventiende eeuw ergens anders in Europa gevoeld in grote algemene prijsstijgingen. De Goudkust was het enig bekende goud producerende gebied van belang buiten het Spaans-Amerikaanse, en het was de aantrekkingskracht van een open pot jam op wespen, met het gevolg, dat op een kuststrook van minder dan 400 kilometer lengte ten slotte niet minder dan 42 forten en factorijen verrezen. De bewapening van deze bouwwerken was dan ook veel meer op zee, dus op eventuele Europese aanvallers gericht dan op land. Met de Afrikaanse kustbewoners sloten de Europeanen talloze verdragen, met het gevolg, dat zich achter die forten een groot aantal machteloze en verdeelde handelsstaatjes vormde.

In de eerste jaren na de verdrijving van de Portugezen hadden de Hollanders vrijwel de alleenheerschappij op de Goudkust. Alleen in de Cormantin hadden de Engelsen zich in 1631 gevestigd, maar de Engelsen hadden, ondanks hun oudere traditie in Afrikaanse compagnieën, niet veel macht. De Company of Merchant Adventurers leed aan chronisch geldgebrek, was klein van opzet en kon zeker in die tijd, dat Engeland zelf was verwickeld in een burgeroorlog, niet op tegen haar grote Nederlandse zuster, die er overigens financieel ook niet zo rooskleurig voor stond. De Hollanders lieten echter niet na bij Ambro Braffo, de koning van Fanti, die had beloofd 'niemant als ons in syn land of syn Poort de handel toe te staen' te protesteren toen

werd vernomen dat de ‘Commandeur voor de Engelsche Compagnie komend voor Cormantyn heeft getragt den Braffo en de Inwoonders van hunne belovten af te trekken’. De Hollanders versterkten en verbouwden de forten in Axim, Shama en Elmina die zij op de Portugezen hadden veroverd, breidden de factorijen in Mori en Accra tot forten uit en commandeur Ruychaver bouwde twee fortjes aan de Ancober-rivier, niet ver van Axim. In die goudrijke streek, waar nog steeds goudmijnen zijn, wilden de Hollanders de goudwinning zelf ter hand nemen; wijs geworden door de Portugese ervaringen in Arobi in het jaar van de verovering van Elmina, bouwde Ruychaver er zijn twee fortjes in 1640, de enige die niet aan zee werd gebouwd en gericht op de verdediging tegen aanvallen van inboorlingen. Ondanks deze voorzorgsmaatregelen werd de onderneming toch een mislukking en is verder de goudwinning tot het einde van de negentiende eeuw geheel in handen van de Afrikanen gebleven.

De eerste gevaarlijke concurrenten van de WIC waren geen buitenlanders, maar ‘lorredraaijers’ of ‘interlopers’: Nederlandse schippers die het monopoliegebied van de compagnie binnendrongen zonder compagniespapieren of onder vreemde vlag. Vooral na het verlies van Angola ging de compagnie zich meer op de slavenhandel aan de Goudkust toeleggen, maar moest om de goudhandel te beschermen, stammenoorlogen vermijden, zoals wij gezien hebben. Zij trachtte steeds meer zeggenschap in de lokale rechtspraak te krijgen en eiste in 1642 dat de palabbers (inlandse rechtspraken, en in feite alle onderhandelingen met inlanders) in Elmina voortaan in de speciaal daartoe ingerichte palabberzaal op het kasteel zouden worden gehouden, waarbij de veroordeelden direct naar de slavenkelders konden worden afgevoerd. Dit stuitte aanvankelijk op ernstig verzet, en de lorredraaijers maakten van deze ontevredenheid gebruik. Zij zochten contact met de Afrikanen buiten de WIC-administratie om en moedigden hen aan rechtszittingen in het geheim buiten het kasteel te houden. Zij konden hogere prijzen voor de slaven bieden dan de compagnie, waar zij de faciliteiten van gebruikten, maar de kosten niet betaalden. De machtigste inlopers gingen zelfs verder: zij richtten onder vreemde vlag eigen factorijen op. Het merkwaardige geval is die van Hendrik Caerlof.

De Nederlandse koopman Lodewijk de Geer, die zich in 1625 in Zweden had gevestigd en daar een groot kartel van bedrijven had opgebouwd, besloot in 1647 een Zweedse Afrika Compagnie op te richten, op instigatie van de eveneens naar Zweden uitgeweken teleurgestelde geestelijke vader van de WIC, Willem Usselinx. Doch de Zweedse handelsvloot was nog niet voldoende ontwikkeld voor een dergelijke onderneming en kapitaal was eveneens moeilijk te vinden. In 1649 kwam één van De Geers zonen, Laurens, in de Republiek in contact met Caerlof, een ambtenaar van de WIC, die zojuist van de Goudkust was teruggekeerd. Caerlof was één van de vele buitenlanders in dienst van de compagnie. Hij was afkomstig uit de buurt van Koningsbergen. Uit een notarieel document uit 1622 blijkt, dat Caerlof zijn oorspronkelijke werkgever, de WIC geen goed hart toedroeg, want één van de doeleinden van de nieuwe onderneming, die hij voorstelde met De Geer op te richten, was ‘de gemelte West Indische Compagnie alle affbreuck, schaade en nadeel in haere negotie ende trafficque aldaer toe te brengen’. Het kapitaal voor de Zweedse onderneming kwam geheel uit Nederlandse handen. Hoofdparticipanten waren De Geers, hun zwager Adriaen Trip en een zekere Jan Wouters uit Amsterdam en een vriend, professor Andrea uit Groningen. Enkele Zweden participeerden slechts in naam, om de compagnie ‘te beter een uytlantsche off Sweedsche schyn te geeven’. De cargasoenen (vrachten op de uitreis) kwamen ook grotendeels uit de Republiek, – geweren, een zeer gewild artikel op de Kust, zullen echter wel uit De Geers Zweedse smederijen zijn gekomen – en de schepen waren ook in de Republiek gebouwd, ondanks hun Zweedse aandoende namen als Christina, Stockholm en Norrköping. Aan het einde van hun driehoeksreis werden de schepen meestal in Hamburg gelost.

De eerste vestiging van de Zweedse compagnie aan de Goudkust was in het dorp Oguaa, oorspronkelijk een fort van de Portugezen die zij Cabo Corça noemden, later verbasterd tot Kaap Kors en Cape Coast, 10 kilometer ten oosten van Elmina.

In de volgende jaren tot 1655 opende de Zweedse compagnie nog zes andere factorijen en fortjes in Butri, Anomabu, Osu, Takoradi, Jumori en Apolonia, vaak dicht bij vestigingen van de WIC, waar men de handel zoveel mogelijk van trachtte te kapen.

Dat de Zweedse vlag niet altijd een afdoende dekking van de lading was, bleek wel in 1653 toen de Christina en de Norrköping, voorzien van rijke retouren door de Engelse admiraal Blake werden aangehouden in het Kanaal en opgebracht naar Plymouth. De Republiek was in die tijd verwickeld in de eerste Engelse zeeoorlog, maar Cromwell was een bondgenoot van Zweden. Het was de Engelsen echter wel bekend, dat de Zweedse compagnie in feite een Nederlandse was en het lukte de Zweedse gezant in Londen pas na meer dan een jaar de schepen en hun lading los te krijgen.

Het schijnt dat Caerlof in 1658 onenigheid met De Geer heeft gekregen en de samenwerking opzegde. Zweden was in dat jaar verwickeld in één van haar veelvuldige oorlogen met Denemarken, en wat was natuurlijker, dan nu maar dienst te nemen bij de koning van Denemarken? In 1659 verscheen Caerlof met dezelfde – nog steeds in feite Nederlandse – schepen en bemanningen voor Cape Coast, en ‘veroverde’ de door zichzelf gevestigde factorijen van de Zweedse compagnie voor de Denen! Spoedig daarop volgden de andere Zweedse vestigingen, en de Zweden konden er niet veel anders tegen doen dan protestnota’s verzenden.

Caerlof trok zich korte tijd later terug van de Goudkust en zou nog in West-Indië en Dahomey verscheidene andere avonturen beleven. Zijn opvolger in de Deense compagnie, de ook al Nederlandse Samuel Smit, droeg onder dreigementen van de gouverneur in Elmina de meeste van Caerlof’s vestigingen over aan de WIC, maar na zijn vertrek werd de Deense compagnie, in tegenstelling tot de nu afgeschafte Zweedse, een werkelijk nationale onderneming met Deens kapitaal en Deens personeel. In het oostelijk deel van de Goudkust kwamen de Denen in de sterkste positie, en de factorij in Osu, bij Accra, werd tot het grote kasteel Chrisiansborg verbouwd, dat tot 1850 Deens hoofdkasteel zou blijven, later de Britse gouverneur zou huisvesten en nog steeds Ghana’s Government House is. De Zweedse kroon wilde niet zomaar afstand doen van zijn ‘rechten’ op de Goudkust. Zo speelde de diplomatieke nageschiedenis van de Zweedse Afrika Compagnie nog enige jaren, totdat de Republiek tijdens de tweede Engelse zeeoorlog een Zweeds bondgenootschap hard nodig had, en Karel XI van Zweden wel afstand van zijn ‘rechten’ wilde doen voor een bedrag van 140.000 rijksdaalders. Dit bedrag moest grotendeels uit de kas van de compagnie komen, wat een zware slag betekende. Caerlof was er wèl in geslaagd de compagnie ‘affbreuck, schaade en nadeel’ te berokkenen!

Het laatste geval van een interloper-compagnie onder vreemde vlag was dat van de Churfürstliche Afrikanisch-Brandenburgische Compagnie. Een deel van het kapitaal en de schepen kwam inderdaad uit Duitse, zij het niet Brandenburgse, handen, maar de hoofdparticipant was een Zeeuw, Abraham Raule, die ook voor de administratie en garnizoenen van de aan de kust te bouwen forten en voor de bemanning van de schepen zou zorgen.

In 1682 kwam kapitein Blonq, voormalig compagnies-dienaer en wel bekend met de kust voor Poquefoe, een dorp aan het westelijke deel van de Goudkust en sloot er een contract met het plaatselijke hoofd voor de vestiging van een fort. Reeds het volgende jaar werd daar hard gewerkt aan de bouw van het fort ‘Gross

Friedrichsburg', dat het meest luxueuze en pompeuze, zij het niet het sterkste, fort van die kust werd. Niet lang daarna werden nog twee kleinere forten in die buurt gebouwd en enige plaatselijke hoofden werden uitgenodigd voor het keurvorstelijk hof. De Brandenburgse vestigingen lagen nogal ver van die van de WIC en leverden dus geen groot concurrentiegevaar op, maar in 1690 werd van Elmina uit toch een aanval gedaan op de twee kleinste forten. Zij werden veroverd, maar de Heren Negentien gaven het bevel ze terug te geven: een bondgenootschap met Brandenburg in Europa was meer waard dan een paar kleine fortjes aan de Goudkust.

De Brandenburgse compagnie werd echter nooit een succes. Lodewijk XIV gaf wel het door de Fransen in 1697 op de WIC veroverde eilandje Arguim (voor de kust van Mauritanië) cadeau aan zijn vriend de keurvorst en de Denen stelden wel hun West-Indische eiland St. Thomas in 1685 voor 30 jaar voor de Brandenburgse slavenhandel open om het in een betere concurrentiepositie ten opzichte van Curaçao te brengen, maar in 1708 verliet de Churfürstliche Afrikanisch-Brandenburgische Compagnie de kust weer en trachtte haar bezittingen aan de WIC te verkopen. De prijs, die voor 'Gross Friedrichsburg' werd gevraagd was de compagnie echter te hoog. Het resultaat was, dat het hoofd van Poquefoe (nu bekend als Prince's Town), Jan Conny, er bezit van nam en er een profijtelijke handel met schepen van allerlei nationaliteiten ging voeren. Jan Conny, in tegenstelling tot de Brandenburgers, begon echter wel een serieuze concurrent voor de compagnie te worden en in 1720 besloot men in Elmina een expeditie tegen hem uit te rusten. Men onderschatte zijn sterkte echter en de Hollandse aanvallers werden verslagen. Het verhaal deed zijn ronde, dat Jan Conny daarna het pad naar zijn huis met Hollandsche schedels plaveide, maar dat zal wel een plaatselijke spreekwijze zijn geweest, die wat al te letterlijk is uitgelegd. Vijf jaar later maakte de compagnie zich tenslotte meester van 'Gross Friedrichsburg' en herdoopte het in 'Hollandia'.

De open concurrentie van de Engelsen was echter veel ernstiger voor de compagnie dan die van de verkapte compagnieën. Engeland sloeg haar slag in West-Indië met de verovering van Jamaica, in 1655. Het was de tijd van de puriteinse Cromwell en in korte tijd werd het eiland ontdaan van vrijwel alles, dat popisch was: dat is van alle Spanjaarden en de meesten van hun slaven. Sommige slaven van de Spanjaarden wisten tijdens de verwarring van hun meesters te ontsnappen naar de bergen, waar zij gemeenschappen van marrons vormden, die zich nooit meer door de Engelsen hebben laten onderwerpen.

De Engelse behoefte aan slaven nam dus ineens geweldig toe. De oude Company of Merchant Adventurers was in die tijd zeer zwak en kon zeker niet het benodigd aantal slaven leveren. In het begin probeerden de Engelsen zo veel mogelijk marrons te vangen, maar dat leidde tot dure oorlogen. Zij probeerden hun slaven op Curaçao te kopen, maar die waren ten gevolge van de concurrentie schaars en duur. Na de restauratie werd echter een nieuwe compagnie opgericht, de Company of Royal Adventurers of England Trading to Africa. Karel II had de steun van de kooplieden hard nodig en te lang had de Engelse overzeese handel geleden onder de onrust van de burgeroorlogen, zodat die op bedenkelijke wijze door die van de Republiek overvleugeld werd. Door zijn koninklijk octrooi aan de nieuwe compagnie te verlenen aan zijn broer, de hertog van York, er directeur van te maken, hoopte Karel II ook buiten het parlement om zijn financiële positie te kunnen verbeteren. De hernieuwde activiteit van de Engelsen werd spoedig merkbaar op de Goudkust. De Engelsen beperkten zich al enige tijd niet meer tot hun enige vestiging aan de Goudkust, Cormantin. Zij handelden dicht bij de Nederlandse forten en vestigden

hier en daar kleine factorijen. Nederlandse interlopers verkregen vaak koninklijke commissiebriefven van Karel II. De Engelsen aasden vooral op de voormalige bezittingen van de Zweedse compagnie, en trachtten de koning van Fetu, in wiens gebied immers het omstreden Oguaa lag, te overreden, hun zijde te kiezen. De Engelsen verschenen er met steeds groter regelmaat en toen de Merchant's Delight in 1661 uitdagend dichtbij Elmina ging handeldrijven, verloor de gouverneur het geduld en liet het schip naar Elmina opbrengen, waar de lading werd verbeurd werd verklaard en de bemanning gevangen gezet. Dit incident werd spoedig door andere gevolgd; in 1662 beschoot het compagnies oorlogsschip 'De Gouden Leeuw' een aantal kano's die slaven overbrachten naar Engelse schepen, die op de rede van Cape Coast lagen te wachten, en korte tijd daarna werd zelfs een open aanval op Cormantin gedaan, die echter werd afgeslagen.

In 1663 zond Karel II admiraal Holmes naar West-Afrika om daar de Britse rechten te verdedigen. Dit was een stap, waar de WIC niet op had gerekend. Zonder veel moeite nam de admiraal het eilandje Goeree voor Kaap Verde en alle Nederlandse forten aan de Goudkust, behalve het onaantastbare Elmina. De Zweedse versterking Carolusburg in Cape Coast, die de WIC had overgenomen, werd na de Engelse verovering in ijlt tempo verbouwd tot één van de sterkste forten van de hele kust. Toen het bericht van Holmes' expeditie doordrong tot de Republiek, werd onmiddellijk een geheime boodschapper naar Gibraltar, waar admiraal De Ruyter met zijn vloot lag, gezonden. In enkele maanden tijds heroverde De Ruyter alle plaatsen, die door Holmes genomen waren. Het bleek echter, dat Cape Coast bij zijn aankomst reeds zozeer was versterkt, dat De Ruyter geen kans zag er met succes een aanval op te wagen en besloot het Engelse fort in Cormantin aan te vallen. Na zware gevechten werd dat ingenomen en werd een buit van 150 pond goud behaald. Dat Cormantin inmiddels een belangrijk slavenstation was geworden blijkt wel uit het feit, dat Goudkustslaven op de Britse West-Indische eilanden bekend waren en bleven onder de naam Coromantees, slaven van Cormantin.

Al deze oorlogshandelingen hadden plaats gevonden, zonder dat er een officiële oorlogsverklaring aan was vooraf gegaan. Het was een handelsoorlog: niet zozeer tussen staten, maar tussen compagnieën. Pas na De Ruyter's terugkeer naar Europa, in 1665, werd de oorlog officieel verklaard en werd de tweede Engelse zeeoorlog hoofdzakelijk in Europa uitgevochten. Bij de vrede van Breda in 1668 erkenden beide mogendheden hun laatste veroveringen aan de Goudkust, zodat Cape Coast Engels bleef en het fort van Cormantin, dat nu fort 'Amsterdam' werd genoemd, Nederlands. Deze acties waren de Company of Royal Adventurers duur komen te staan en in 1668 was zij bijna bankroet. Weer leek de WIC meester van de kust te zijn, maar in het Rampjaar 1672, toen de Republiek alle krachtsinspanning moest concentreren op de verdediging van eigen grondgebied en de WIC in een zeer precaire situatie verkeerde, reorganiseerde Karel II de handel op Afrika en verving de oude compagnie door de Royal Africa Compagnie op een veel sterkere financiële basis. Het WIC-monopolie op de Goudkust was nu voorgoed gebroken en steeds meer Engelse forten werden naast de Hollandse gebouwd. Om de goudhandel aan te moedigen, introduceerde Karel II een speciale munt, de guinea, die vervaardigd werd van Guinees goud. De guinea werd spoedig meer waard dan het bestaande pond, vanwege de zuiverheid van zijn goud en al bestaat de guinea tegenwoordig niet meer in Groot-Brittannië als een munt, hij wordt nog steeds gebruikt als een waardemaat: die van een 'zwaar' pond, waard 21 shillings.

Gedurende de volgende honderd jaar bleven de WIC en de RAC elkaar constant hardnekkig beconcurreren, plaatselijke oorlogen uitlokkend en hun aantal forten en factorijen vergrotend. Dat die oorlogen soms leidden tot regelrechte aanvallen van de kustvolken op de Europeanen is te begrijpen. De Europeanen hadden in het geheel geen politieke macht buiten de muren van de forten en waren aangewezen op de goedwillendheid van de plaatselijke hoofden. Zo vindt men bijvoorbeeld een uitvoerige beschrijving van de belegering van het fort Vredenburg in Komenda door stammen die bondgenoten van de Engelsen waren gedurende de uiterst gecompliceerde Komenda-oorlog van 1695-1698, in Willem Bosman's bekende 'Naauwkeurige Beschryving

van de Goudtkust van Guinee'. Bosman was zelf enige tijd factor in Vredenburg, dat in 1683 was gebouwd en binnen korte tijd een Engelse nabuur op minder dan een kanonsschot afstand kreeg.

De Goudkust levert een duidelijk voorbeeld van een Afrikaanse maatschappij die ten gevolge van de slavenhandel een structuurverandering onderging. De toenemende slavenhandel ging gepaard met een groeiende handel in wapens en ammunitie, die werden gebruikt voor de stammenoorlogen, die de slaven opleverden. Terwijl de kust in steeds kleinere koninkrijkes werd verdeeld, vond in het binnenland juist een ontwikkeling in tegengestelde richting plaats. Daar ontwikkelde zich een klein aantal machtige staten uit oorspronkelijk verdeelde stammen. Het is interessant, de eerste Nederlandse kaart die het binnenland van de Goudkust toont, een historisch zeer waardevol document uit 1629 (ongesigneerd), te vergelijken met Bosman's beschrijving van 1700. In 1629 was de slavenhandel nog onbelangrijk aan de Goudkust, en de binnenlandse staten worden beschreven als 'goutryck', 'sy handelen in cleeden', of zelfs 'diefachtich volck'. Slechts één staat wordt beschreven als 'ryck in slaaven': het land Groot-Acany, dat zich toen begon te ontwikkelen als één van de machtigste binnenlandse staten. Acany, het land ten westen van Groot-Acany, wordt beschreven als het land waar het meeste goud is, en waar de meeste handelaren vandaan komen; nog lang zou de term 'akanisten' gebruikt worden voor handelaars, vooral die in goud. Tegenwoordig wordt het woord 'Akan' meest gebruikt als een taalkundige term om alle dialecten, die voor Ashantis en Fantis gesproken worden, aan te duiden. In de tijd van Bosman was de slavenhandel reeds veel belangrijker dan de goudhandel geworden en begon in het binnenland de macht zich zeer snel te concentreren in de nieuwe staat Ashanti, die zich in het oorspronkelijke Groot-Acany ontwikkelde. In een halve eeuw zou Ashanti vrijwel alle kleine en grote binnenlandse staten opslokken. Het voerde zijn veroveringsoorlogen steeds meer met Europese vuurwapens, die het tegen krijgsgevangenen (slaven) ruilde. In Bosman's tijd kwam het tot een oorlog tussen de grootste binnenlandse staten: Ashanti, dat traditionele banden had met het oostelijker gelegen Akwamu, vocht tegen Denkyera en Akim, waar Ashanti in zekere zin schatplichtig aan was geweest, werden onderworpen, en Ashanti zou verder de machtigste binnenlandse staat van de Goudkust blijven. Maar het werd nooit een eenheidsstaat: de onderworpen staten werden schatplichtig, maar behielden een zekere autonomie en zouden steeds weer proberen het Ashantijnse juk af te werpen, wat weer tot nieuwe oorlogen en dus tot uitvoer van slaven leidde.

De WIC besloot kort na deze eerste grote veroveringsoorlog een gezant naar de voor Europeanen nog onbekende hoofdstad van Ashanti, Kumasi, te zenden. Dit was Nuyendael, die beladen met geschenken voor de koning in 1701 vertrok, een jaar in Kumasi verbleef, doch kort na zijn terugkomst in Elmina overleed. Helaas zijn al zijn papieren tijdens verzending naar Amsterdam verloren gegaan, zodat wij geen ooggetuigenverslagen van Kumasi van voor de negentiende eeuw bezitten.

Aangezien de ingelijfde staten een vrij grote mate van onafhankelijkheid behielden, en hun onderwerping aan de 'Asantehene' niet veel meer van hen eiste dan de betaling van een jaarlijkse schatting en het zenden van vertegenwoordigers naar bepaalde ceremoniën te Kumasi, trachtten zij steeds weer hun werkelijke onafhankelijkheid te herwinnen. Dit had tot gevolg, dat het binnenland in een vrijwel voortdurende staat van oorlog was en dat de forten aan de kust regelmatig van slaven werden voorzien.

Nog eerder dan aan de Goudkust ondervond de compagnie ernstige concurrentie in het Kaapverdische gebied, waar zij een drietal vestigingen had, op de eilanden Goeree en Arguim en aan de Rio Fresco (Rufisque). Deze vestigingen waren nooit van groot belang voor de compagnie en hadden voornamelijk nut als tussenstations. Van de Rio Fresco werd, zoals de naam aanduidt, vers water gehaald, van Arguim zout en Goeree diende als slavendepot. Het eilandje is zo klein, dat de slaven niet de minste ontsnappingsmogelijkheid hadden. Alles moest er echter worden ingevoerd en het was gemakkelijk te blokkeren, omdat het slechts één nauwe landingsplaats had. Het waren vooral de Fransen, die omstreeks het

midden van de zeventiende eeuw tot dit gebied doordrongen. De Compagnie du Sénégal vestigde er in 1640 St. Louis en een aantal kleinere factorijen. De Compagnie de Sénégal was echter slecht beheerd en de Franse marineofficier Ducasse, die het gebied in 1655 bezocht, rapporteerde dat de agenten van die compagnie ‘fripons’ waren en meer onder controle van de Hollanders dan van hun eigen directeuren stonden. Onder Lodewijk XIV’s actieve minister Colbert werd echter volgens het Hollandse voorbeeld in 1664 de Compagnie des Indes Occidentales opgericht, die een actievere politiek voerde. Tijdens de devolutieoorlog werden twee eskaders uitgezonden onder d’Estrées en Ducasse, die de Nederlanders uit Arguim, Goeree (nadien bekend als Gorée) en Rufisque verdreven. Bij een – overigens vergeefse – tegenaanval van de WIC werd Gorée verdedigd door een commandant met de weinig Frans klinkende naam Baas.

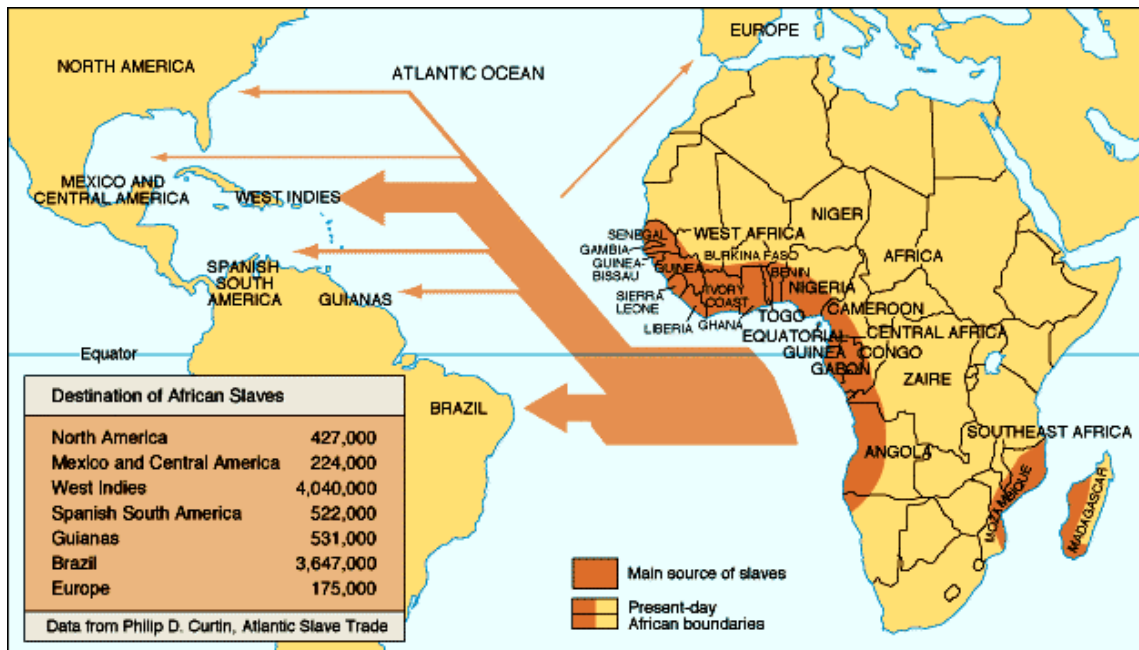
Het westelijke kustgebied van de Golf van Guinee, de Grein- en de Ivoorkust bleven betrekkelijk onbelangrijk. Er zijn weinig veilige landingsplaatsen en velen zeiden dat ‘de naturellen seer wreedt en inhospitabel’ waren in dat gebied. Hierbij moet echter worden opgemerkt, dat de bewoners van de Greinkust het tegenwoordige Liberia, benoemd waren als de beste kanoroeiers. Deze “kroelieden” deden bijna overal langs de westkust van Afrika dienst als ‘rimadores’, die het contact tussen de kust en de ter rede liggende schepen onderhielden, en meesters waren in het veilig over de bijna overal zware branding brengen van hun kano’s met goederen en slaven. De handel op de Grein- en Ivoorkust werd vaak op een nogal primitieve wijze uitgevoerd. De inboorlingen gaven door rookseinen en de schepen door kanonschoten te kennen of er al dan niet wat te verhandelen was.

De Fransen vestigden zich in 1637 in Assinië, het grensgebied tussen het tegenwoordige Ghana en Ivoorkust, maar hadden er niet veel succes. Pogingen om de bevolking te kerstenen mislukten. In 1685 brachten terugkerende Kapucijnenvaders een jongeman uit die streek, een zekere Aniaba, met zich mee naar Frankrijk, waar deze ‘Hannibal’ verkeerdelijk werd aangezien voor een koningszoon, en zeer aan het hof in Versailles werd gefêteerd. Na een ‘goede opvoeding’ te hebben genoten in Parijs, werd hij teruggezonden om zijn volk tot een hogere civilisatie te brengen, maar het werkelijke hoofd van het volk moest niets van hem weten, en het wordt gezegd, dat het dezelfde Aniaba was, die de Hollanders in 1702 uitnodigde het Franse fortje in Assinië aan te vallen. Reeds bij het eerste schot zagen de Hollanders de Fransen het fortje in paniek uitrennen. Zij dachten natuurlijk, dat de Fransen capituleerden bij het zien van hun overmacht en zonden een sloep naar de wal, om het fort in bezit te nemen. De bemanning van de sloep werd echter onmiddellijk tot de laatste man afgeslacht; de Fransen waren helemaal niet van plan zich over te geven, maar de Nederlandse kogel had een bijenkorf, die op de binnenplaats van het fort stond, geraakt, en de Fransen waren weggerend van de stekende zwerm boze bijen. Al mislukte de Hollandse aanval op Assinië, enkele jaren later verlieten de Fransen hun post daar, om er pas weer anderhalve eeuw later terug te keren.

Een gebied, dat door de Portugezen en zelfs door de Hollanders aanvankelijk van weinig belang werd geacht, omdat het noch goud, noch ivoor opleverde, was de kust van het tegenwoordige Togo en Dahomey, ten oosten van de Goudkust. In de zestiende eeuw hadden de Portugezen van deze kust (en ook uit Benin) reeds slaven gehaald om ze te verkopen aan de Goudkust, voor goud. Tot het midden van de zeventiende eeuw bleef de Slavenkust echter een zelden bezocht gebied, en de WIC nam niet eens de moeite de Portugezen na 1637 ook uit de paar kleine factorijen, die zij op deze kust hadden, te verdrijven. De Hollanders hadden er zelfs voordeel bij, dat de Portugezen er de slavenhandel voortzetten, want zij konden hun handel onder controle houden: een van de belangrijkste betaalmiddelen aan de kust was Braziliaanse tabak en de WIC had

voldoende overmacht om van de Portugese schepen, die naar de Slavenkust voeren te eisen, dat zij Elmina aandeden en daar 10 % van hun tabakslading als belasting betaalden. Hoe belangrijk de tabak als ruilmiddel was, is gebleken bij recente opgravingen honderden mijlen van de kust, waarbij grote hoeveelheden zeventiende eeuwse stenen pijpen zijn gevonden. De geografische gesteldheid van de Slavenkust is nogal verschillend van die van de Goudkust. Het land is vlakker en weinig bebost en de lagunes bij de kust doen soms denken aan de Friese meren op een hete zomerdag; Bosman maakte ook de vergelijking met Nederland en voelde zich er veel meer thuis dan aan de Goudkust, waar het ondoordringbare oerwoud en hoge heuvels direct achter de forten lagen. Door deze natuurlijke openheid was er politiek minder tegenstelling tussen 'de kust' en 'het binnenland'. Toen de Europeanen tot dit gebied doordrongen, bestond er een sterke staat, Ardra of Arder (Allada) met een hoofdplaats van dezelfde naam op ongeveer 40 kilometer van de kust met aan de kust als voornaamste handelsplaats Offra of Jaquin (Djekin). De Fransen waren de eersten, die serieuze kolonisatieplannen hadden aan deze kust. Zij trachtten de methode te volgen, waarmee de Portugezen zo veel succes hadden gehad in het koninkrijk Kongo en zonden in 1644 een aantal missionarissen. De koning van Allada was echter reeds meer geïnteresseerd in slavenhandel met zowel protestantse als rooms-katholieke naties, dan in godsdienstige kwesties. Spoedig moest de Franse poging worden opgegeven. In 1658 verschenen de Spanjaarden, vast besloten zich een plaats in de Afrikaanse slavenmarkt te veroveren, nu zij zich in oorlog met Portugal bevonden. De koning van Allada ontving hen met open armen en in het volgende jaar werd zelfs een officiële ambassadeur van Allada naar het Spaanse hof gestuurd, maar toen die in gezelschap van een paar Kapucijner monniken terugkeerde, krabbelde de koning – waarschijnlijk onder druk van de andere Europese mogendheden – terug en weigerde de Spanjaarden speciale rechten toe te kennen. Inmiddels had één van de kuststammen, de Hueda, levend rond het tegenwoordige Ouidah, zich min of meer losgemaakt van Allada en een eigen binnenlandse markt in Savi ontwikkeld. Ouidah (Fida, Juda) begon in de tweede helft van de zeventiende eeuw Offra te overvleugelen en hield een politiek van strikte neutraliteit ten opzichte van de concurrerende en steeds hogere prijzen betalende Europese slavenkapiteins. Tussen 1650 en 1670 steeg de gemiddelde slavenprijs er van 30 tot 80 gulden per 'stuk'. De koning van Allada had de Europeanen nooit willen toestaan forten als op de Goudkust te bouwen en hield strikte controle over de slavenhandel, door het transport van de slaven tussen de factorijen, die slechts op enkele kilometers afstand van de kust mochten worden gebouwd en de kust zelf in eigen handen te houden. De Europeanen moesten naar zijn hoofdplaats, 40 kilometer van de kust, komen om te onderhandelen en hij hief zware belastingen: de prijs van 10 tot 25 slaven op elke honderd die verkocht werden. Met de opkomst van Ouidah en Savi, waar vooral de Hollanders en de Engelsen zich omstreeks 1660 voor gingen interesseren, moest koning Tezifon van Allada zijn eisen wat matigen en ontving een Frans gezantschap in 1666 van de Compagnie des Indes Occidentales met open armen. De compagnie had ook in sterke mate het karakter van een Nederlandse interloper-compagnie, tenminste wat betreft de afkomst van het meeste personeel en de schepen. Koning Tezifon stond de Fransen toe een lemen fort te bouwen in Offra, voorzichtigheidshalve verbood hij het gebruik van steen: nog steeds voelde hij er niets voor zich permanent in te binden, maar gedurende de volgende jaren ontwikkelde zich een uiterst vriendelijke verhouding tussen Allada en Frankrijk. In 1670 arriveerde een rijkelijk van geschenken voorzien gezantschap onder d'Elbée, die als persoonlijke gift van Lodewijk XIV een gouden koets voor Tezifon meebracht, waarin de laatste zich door een span van 20 slaven liet rondrijden. Een ambassadeur van Allada werd naar Parijs gezonden, maar die kreeg bij zijn terugkomst grote onenigheid met één der leden van het Franse gezantschap in Offra, Hendrik Caerlof, die het niet zo nauw bleek te nemen met het contract met Tezifon en ook handel dreef met Ouidah. Er ontstond een slavenopstand in de barakken van Offra, volgens sommigen veroorzaakt door de Hollanders, volgens anderen door de Engelsen en volgens weer anderen door de bewoners van Ouidah, die Tezifon echter deed besluiten Caerlof te ontslaan. Caerlof besloot nu een eigen factorij op te richten, Pillau, tussen Savi en Ouidah. De Hollanders en Engelsen bleven zich op Ouidah concentreren, en omstreeks 1685 kocht de WIC daar reeds een 4 à 5.000 en de RAC 14 à 15.000 slaven per jaar.

De plotselinge groei van de handel aan de Slavenkust bracht natuurlijk meer en meer politieke onrust teweeg. Ouidah en Offra gunden elkaar het licht in de ogen niet meer en in 1690 wilde ook Offra zich ontdoen van zijn schatplichtigheid aan Allada (Groot-Arder). Tussen 1669 en 1680 had een zware oorlog gewoed tussen Accra en Akwamy, welke door het laatste was gewonnen. Dientengevolge vluchtte een groot aantal Ga's (de stam die rond Accra woont) naar het gebied van Popo, aan de kust van het tegenwoordige Togo. Deze Ga's waren een handelsvolk en hoopten door een bondgenootschap met Offra hun handel te doen herleven. Hun leider, Affori, zette de 'Phidalgo', of hoofdman belast met het contact met de Europeanen, van Offra op tegen zijn 'heer en meester' de koning van Groot-Arder. De Nederlandse oppercommies te Offra, Isaac van Hoolwerf, besloot echter de koning van Allada trouw te blijven. De factorij werd in brand gestoken en Van Hoolwerf vermoord. De koning wist zijn gezag echter in Offra herstellen en de handel ging er op de oude voet door. De naam van de Popo's was er bij de Nederlanders natuurlijk niet beter op geworden. Volgens Bosman waren ze 'dief- en schelmachtig', maar als men geluk had, kon men bij hen goede handel drijven. Die handel was er echter onregelmatig en Bosman klaagde erover, dat hij eens in drie dagen slechts drie slaven machtig werd. Toen hij weer wilde vertrekken, beloofden de Popo's hem in drie dagen 200 slaven te leveren. Om van hen af te komen, zei hij dat hij naar zijn schip moest terugkeren om 'coopmanschappen' te halen, maar eenmaal op het schip lichtte hij het anker en voer verder. Hij geeft echter toe, dat de Popo's zich aan hun woord hielden en drie dagen later met 200 slaven, die ze volgens hem door 'stropery' verkregen hadden, weer aan de kust verschenen. Die slaven deden ze tenslotte aan een Portugees van de hand. De Portugezen waren in die tijd vooral aangewezen op de handel in die kuststreek 'omdatse voor haer slegt goed op andere Plaetzen nauwlyks slaeven konnen krygen'. De WIC moet enige tijd een 'logie' hebben gehad in Groot-Popo, maar die werd spoedig opgeheven, omdat de handel er te onregelmatig was en men er – volgens Bosman – altijd werd bedrogen.

Bosman was echter bijna lyrisch over Ouidah; hij voelde zich beter thuis tussen de mensen daar dan tussen die van Elmina, die hij in vergelijking met die van 'Fida' maar 'onvernuftige beesten' vond. Hij geeft uitvoerige, vaak amusante beschrijvingen van het dagelijkse leven in Fida. Over de beleefdheidsvormen schrijft hij bijvoorbeeld: 'So ymand van haer syn meerder gaet bezoeken... So sal hy aenstonds op syn knien vallen en de aerde tot driemael agtereen kussen: ondertusschen dat hy in syn handen klapt en syn meerder nevens 't wenschen van een gelukkigen dag of avond, tegelyk ook zeegend.' De 'meerder' beantwoordt dit met 'soetjens in syn handen te klappen'. Bosman raakte zeer bevriend met de koning van Ouidah die hij

beschrijft als de 'beleefdste en mildadigste' koning, die hij ooit heeft gezien. Omdat de koning slechts twee maal per jaar uitgaat, in statie omgeven door zijn talrijke vrouwen, zit hij steeds in zijn paleis 'geen ander tydverdryf hebbende als zig met syn wyven te verlustigen'. Maar na zijn dagelijkse audiëntie met zijn 'Kapiteyns', zondert hij zich af in de 'Spreekplaets voor de Europeanen, om met deselve wegens den Handel te spreeken'. Daar bracht Bosman menig aangenaam uur met hem door, 'altoos een of ander spel met hem spelende, om een os, varkens of schaepen, maer noit om geld of goed'. Men at er goed, aan een gedekte tafel, met 'genoegsaem servies', terwijl de Groten, 'plat op de aerde ternedergelegd' het overschot krijgen 'geen sy dan heel gretig na hun Maeg senden'. In zijn gesprekken met de koning raakte Bosman na enige tijd zelfs netelige onderwerpen als de dood aan, waar niemand in Ouidah in het bijzijn van de koning mocht spreken, 'op straffe des doods' maar 'wat vryer met den Koning en syn voornaemste Grooten geworden synde, heb ik haer meenigmalen wegens hun ydele vrees voor 't sterven uytgelaghen'. Tenslotte lachte zelfs de koning – 'die een smakelyken Broeder is' – hartelijk mee. Bosman merkte, dat de handelaars daar zeer snelle rekenaars waren, 'sneller dan wy met pen en inkt,...waerom het oock gemakkelyk is met haer te handelen, en niet half zo veel werk als met andere domme Varkens van Neegers'. En niet alleen was het gemakkelijk met hen te handelen omdat ze zo goed uit het hoofd konden rekenen, maar vooral omdat er zoveel slaven te koop waren. Ze waren in staat 'om yder maend over de duysend slaven te leeveren, wel te verstaen, als 'er aen Jakin, dat onder Groot-Ardras staet, en maer drie mylen beneden Fida is geleegen, geen scheepen syn; want als dan gaet het hier so voorspoedig niet, gemerkt den Groot-Ardraschen Koning, door wiens land de meeste slaven moeten koomen, in so een geval, om syn eigen land te begunstigen, de weegen na Fida doet sluyten...in welken tyd syn onderdaenen met die van Fida...steelsgewys moeten handelen, waerin deselve ook gansch niet gebrekkig syn'. Soms werden slaven er buitengewoon goedkoop verkocht: 'In Ardra werd een slaaf voor maer een handvol sout verkocht; somtyde gevense er wel twee slaven voor, dien het Menschenvleesch daer heel goedkoop is'.

Hoewel veel van deze slaven krijgsgevangenen moeten zijn geweest uit het buitenland, waar een groot aantal stammen zoals de Yorubas, de Fons, de Ewes en Adjas juist in die tijd zich een vaste verblijfplaats trachtten te verzekeren en elkaar voortdurend beoorloogden, moeten ook de kustplaatsen zelf een groot aantal slaven hebben opgeleverd. De sociale instellingen in die nieuwe staten hebben zich daar kennelijk ontwikkeld tegen de achtergrond van de slavenhandel. Polygamie nam er zulke extreme vormen aan, dat er een groot overschot van ongehuwde mannen moet zijn geweest. Er waren aan de kust niet veel oorlogen en een groot deel van de mannelijke bevolking werd als slaven verkocht. Waar op de Goudkust de mannen niet meer dan 2 of 3 vrouwen hebben, de voornaamsten onder hen 10 of 20, merkt Bosman op, dat de 'gewone' man er in Ouidah 40 tot 50, 'Kapiteinen' 3 tot 400 en de koning zelf 4 tot 5.000 hebben. 'De mannen syn hier so wonderlyk minyverig op hun wyven, datse deselve op het alderminst vermoeden aen de Europeanen, om vervoerd te worden, verkoopen.' De meest voorkomende verhouding in armasoenen was 1/3 vrouwen en 2/3 mannen. Voor dat derde deel zorgden wel die 'overspelige' vrouwen. Maar voor mannen was het nog veel moeilijker niet van 'overspel' beticht te worden, en zo in slavernij te geraken. Als een man een hem niet toebehorende vrouw 'maer aenraekte, 'tsy by ongeluk of al willens', kon dit hem en zelfs zijn familieleden, in slavernij brengen. Het was zelfs verboden de vrouwen van de koning maar aan te kijken en aangezien er duizenden waren, was dat een 'misdad' waartoe men gemakkelijk kon vervallen. Agoei, een kapitein, die enige jaren als tolk voor de WIC was, beklagde zich er tegen Bosman eens over dat hij 'maar' 70 kinderen had, terwijl sommigen van zijn rang en stand er wel 2.000 hadden. Het kan niet anders, dan dat de Slavenkust de meeste slaven 'uit eigen productie' leverde, iets dat in latere jaren ten onrechte werd gezegd van alle West-Afrikaanse kustvolken door hen die de slavenhandel trachtten te verdedigen, op grond van het feit dat 'de negers er immers zelf geen bezwaar tegen hadden hun vrouwen en kinderen te verdubbelen'.

Omstreeks 1725 kwam er een grote verandering in de politieke toestand aan de Slavenkust. Door de welvaart die de snel groeiende slavenhandel aan de kuststaten bracht, trad daar een zekere decadentie in. In diezelfde

tijd groeide de macht van het binnenlandse koninkrijk Dahomey op een wijze vergelijkbaar met de opkomst van Ashanti een kwart eeuw eerder. Koning Agadja van Abomey, de hoofdstad van Dahomey, zag met welgevallen, dat de kuststaten steeds meer desintegreerden ten gevolge van de concurrentie en veroverde in 1724 Allada en drie jaar later Savi. Jaquin en Ouidah hielden nog enige tijd hun onafhankelijkheid, maar stonden bloot aan Agadja's aanvallen. Bij zulke aanvallen gingen handelaars en hoofden op de vlucht en toen een Engelse factor in Ouidah, Testaford, eens trachtte tussenbeide te komen, werd hij vermoord. In Jaquin, waar de oppercommies van de WIC, Herzog of Hertogh, één van de vele Duitsers in dienst van de compagnie, verbleef, had men enige tijd vrijwel het monopolie, maar spoedig kwamen andere Europeanen daar handelen en tengevolge van de grote oorlog was de aanvoer van slaven zeer onregelmatig. Herzog dacht echter stand te kunnen houden tegen Agadja door een verbond te sluiten tegen hem met andere kuststammen en tegelijkertijd regelmatig geschenken aan hem te sturen. Ook stelde hij alles in het werk om te voorkomen, dat andere Europese mogendheden forten in Jaquin zouden bouwen. Ondanks al zijn machinaties kon hij echter niet voorkomen, dat ook Jaquin in 1732 door Agadja werd aangevallen. De factorij werd in brand gestoken, Herzog ontkwam, maar liet zijn personeel, twee ondercommiezen, twee ambachtslieden en een assistent aan hun lot over. Zij brachten meer dan een jaar in Allada door als krijgsgevangenen van Agadja, gedurende deze periode stierven de twee ambachtslieden. Herzog vestigde zich op een eiland in een van de lagunes, Appa (Ekpé), waar hij een niet onvoordelige slavenhandel voortzette. Hij trachtte de opperkoopman Pranger in Elmina te doen geloven, dat de aanval op Jaquin was gedaan op instigatie van de Engelsen en de Portugezen, want, zo schreef hij, 'ick hebbe alleenig meer presente aan de Dahomessen Roover gedaan als al de andre met malkander'. Herzog trachtte zelfs de opperkoopman te overtuigen een bondgenootschap met Ashanti aan te gaan, om samen met de kuststaten rond Jaquin en Ouidah de koning van Dahomey voorgoed onschadelijk te maken. 'De koning van Ardra en Fida, d^e Jaquin en andere meenigte verdreevene Koningen' zouden alle onkosten voor de compagnie in zo'n oorlog betalen als slaven. Een dergelijke onderneming werd echter irrealistisch geacht in Elmina (in 1763 zou het echter, om andere redenen werkelijk tot een botsing tussen Ashanti en Dahomey komen), en naarmate meer bekend werd omtrent de omstandigheden waaronder de aanval op Jaquin had plaats gevonden, werd de correspondentie tussen Herzog en Pranger steeds onvriendelijker. Het bleek, dat de 'Dahommese Roover' wel degelijk goede reden had gehad om wraak te nemen op de onbetrouwbare Herzog en dat Herzog niet de minste moeite had gedaan om de krijgsgevangenen uit de handen van de koning los te krijgen, deze zaak zelfs had tegengewerkt, zodat Agadja tenslotte besloot één van hen, Hoffmeester, voor onderhandelingen naar Elmina af te vaardigen. Hoffmeester keerde in gezelschap van de commies van Accra, Elet, terug naar Allada, waar Agadja voor de gelegenheid 'de Hollantsche Prince Vlag had waaijen' van het paleis, en zelf gekleed was in 'eene roode fluwelen Rok met gouden galoenen bezet, hebbende moorsche schoenen aan en een witte muts op 't hoofd'. Het werd een gezellige avond volgens Elet's rapport; de koning danste voor de heren en de heren beantwoordden dit met 'eene Fransche Menuet' en een 'Poolsche dans'. Er werd veel op de goede samenwerking gedronken en korte tijd later zou Elet in Jaquin, nu onder de koning van Dahomey, de logie weer opbouwen. Herzog werd hierna van moord, brandstichting en diefstal beschuldigd, maar werd met rust gelaten, zolang hij zijn profijtelijke slavenhandel op Appa voerde. Appa werd echter ook door Agadja veroverd in 1734.

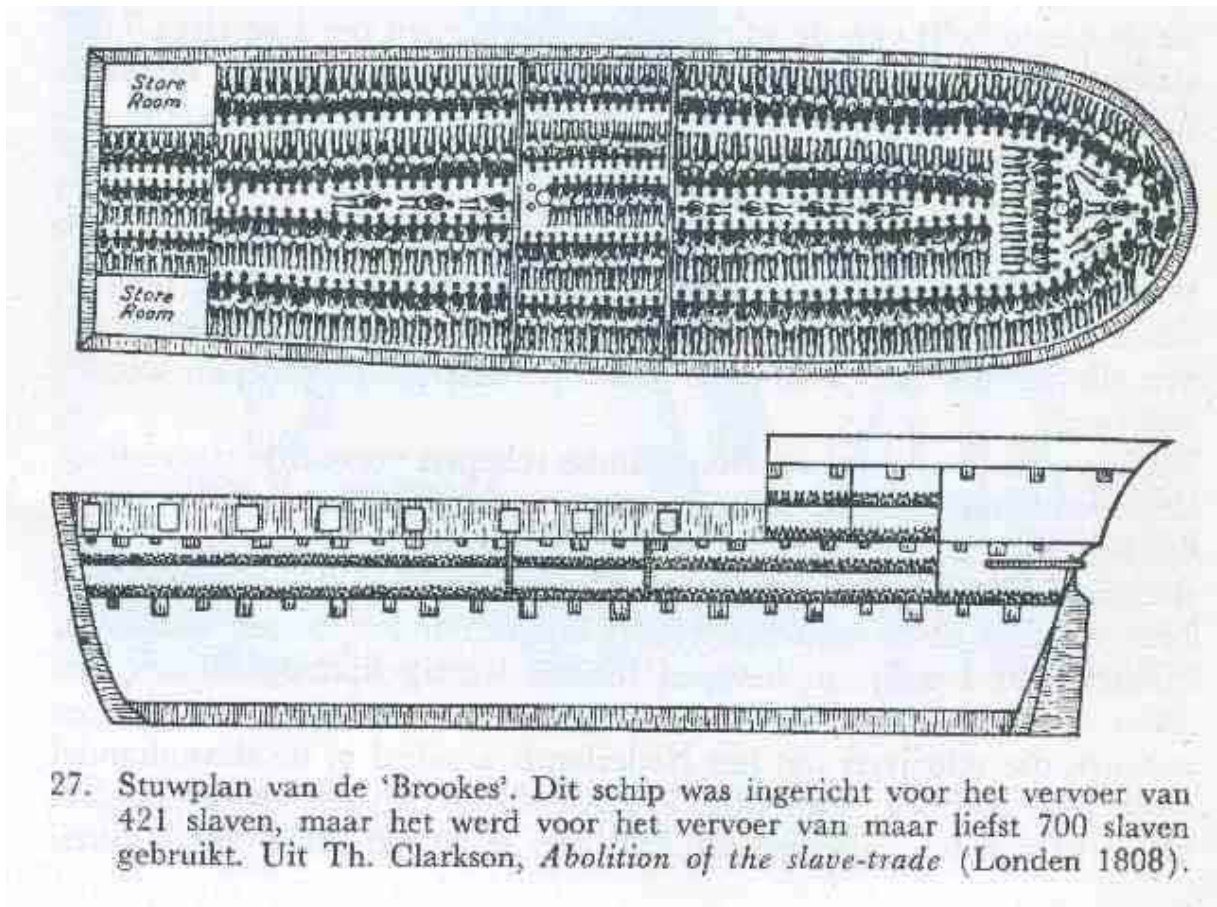
Hoewel nog tot het midden van de achttiende eeuw pogingen werden ondernomen door de koning van Ouidah, die een toevluchtsoord had gevonden in Popo, zijn stad te heroveren, bleef de koning van Dahomey verder heer en meester over de Slavenkust. De handel bood hem grote voordelen, nu hij in direct contact stond met de Europese kooplieden. Dezen legden zich spoedig bij de situatie neer en vestigden hun hoofdkwartieren in Ouidah, waar de lemen forten van Portugezen, Engelsen en Hollanders tenslotte vreedzaam naast elkaar bleven staan en de factors allen op goede voet probeerden te blijven staan met de 'Yevo-Gan', de vertegenwoordiger van de koning voor de handel met de Europeanen. Europese kooplieden legden regelmatig beleefdheidsbezoeken af in Abomey, de fraaiste geschenken met zich meebrengend,

waarvan men nog steeds in het paleis te Abomey (nu een museum) voorbeelden kan zien, zoals het fraai bewerkte kanon 'Dordrecht'.

In de tweede helft van de zeventiende eeuw handelde de WIC langs de hele Atlantische kust van Afrika, maar de vestigingen van de compagnie buiten de Goud- en Slavenkust waren in het algemeen van tijdelijke aard. Zo had de compagnie nog ten oosten van Ardra een logie in Benin, maar dat eens zo machtige koninkrijk was in 1650 sterk in verval. De Portugezen stonden reeds in de vijftiende eeuw in intensief contact met dit land, waar de beroemde Benin-sculptuur nog getuigt in zeer realistische bronzen beeldjes, Portugeese soldaten voorstellend. Een rapport uit 1670 meldt, dat daar 'niet als Benynsche cleetjens voor de negros ingehandelt werden; ende synde blanken aldaer soodanigh in achtinge dat niemant deselve eenigh leet, al was het met het stooten van een vinger soude derven offenceeren, op pene van de doot'. Benynsche cleetjens werden ook verhandeld in de Rio Calabry, Rio Camarones en Rio del Rey (Oost-Nigeria en Kameroen) in ruil voor slaven. Deze handel werd gevoerd door middel van 'leggers', schepen die

voor de kust bleven kruisen en regelmatig de verschillende dorpen aandeden, aangezien de compagnie daar geen factorijen had. De slaven uit die streek stonden echter bekend als 'boos en hardtneekigh' en geneigd tot zelfmoord; 'sesyn van de Spanjaerts in het Contract (het asiento) geëxcludeert ende van andere natiën weynigh begeert'. Ten zuiden van Kaap Lopez (Gabon), waar alle schepen water haalden, maar vrijwel nooit handel dreven, had de compagnie nog factorijen in Loango, waar hetzelfde rapport van 1670 vermeldt, dat per jaar circa 3.000 slaven werden gehaald, in Sonho aan de Rio Zaire (Kongo) en in Angola. De 'graaf van Sonho' wordt ook in 1670 nog beschreven als 'Roomsch Catholyck, seer geneegen tot de Hollanders, van groote macht. Is meester van het Coninkryck Congo, brengt in 14 dagen 10.000 man te velt en presenteert altyts de Portugeesen uyt St. Paolo te dryven, als wy hem met scheepen willen assisteeren'. Het rapport uit 1670 was waarschijnlijk niet geheel up to date, want het koninkrijk, in die tijd reeds zeer in verval, had in 1667 een verpletterende nederlaag tegen de Portugezen geleden, die het nooit meer is te boven gekomen. Hoewel grote aantallen slaven uit deze gebieden door Nederlanders werden weggevoerd, was die handel bijna geheel in handen van interlopers, zodat 'de Comp: er weynigh of niets van profiteert'. Hoewel de slaven uit die streek geen hoge prijzen maakten aan de overzijde van de oceaan, bracht de handel toch grote winsten op door hun makkelijk handel in bijenwas, verfhout en koper, die in die tijd reeds uit Katanga en Zimbabwe (Rhodesië) naar de kust werden gebracht. Ten zuiden van Angola was er weinig handel tot aan de Kaap, die echter tot het monopoliegebied van de VOC behoorde. Van Riebeeck's volksplanting hield zich vooral bezig met het verbouwen van gewassen voor de bevoorrading van de Oost-Indiëvaarders en er was weinig behoefte aan slaven. De schaarse plaatselijke bevolking werd er wel voor landarbeid gebruikt en er zijn zelfs enkele gevallen bekend van slaven die er door de VOC zijn gebracht uit Madagaskar en Oost-Afrika.

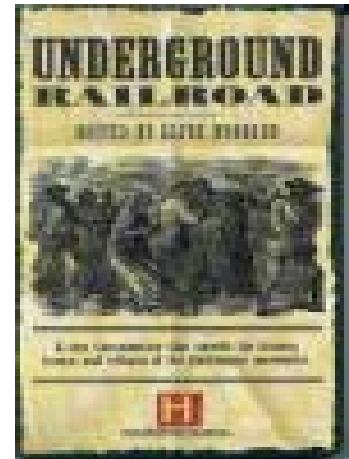

Deelvraag 3:

Wat waren de reacties in de Verenigde Staten op de slavernij?

In de Verenigde Staten was slavenarbeid toegestaan in 15 staten in het zuiden van het land. In 18 staten in het noorden mochten er geen slaven worden gebruikt. Volgens een wet uit 1740 uit het zuiden van de Verenigde Staten is een getinte huidskleur gelijk aan de status van slaaf: 'Alle negers, mulatten of mestiezen, die zijn geboren of geboren zullen worden in deze provincie, en al hun nakomelingen, reeds geboren of nog geboren te worden, zijn hierbij verklaard tot, en zullen eeuwig blijven, absolute slaven'.

In staten in het noorden waren vanaf het allervroegste begin al veel mensen die het niet met de zuiderlingen eens waren. Zij probeerden via allerlei wegen de slavernij ten einde te brengen en, wanneer dat niet lukte, probeerde men de slaven die wisten te ontsnappen, zoveel mogelijk te helpen. Door de slaven tekens van veiligheid te geven, wilde ze hen vertellen dat zij 'aan hun kant' stonden. De helpers hadden bijvoorbeeld de schoorsteen van hun huis geschilderd of ze hingen een lantaarn voor het raam. Zo konden de slaven zien dat ze daar konden schuilen. De helpers noemden zich de leden van de 'Underground Railroad'. Ondanks dat er helemaal geen spoorweg aan te pas kwam en ook al geen ondergrondse organisatie was, gebruikte men deze naam toch.

In het zuiden waren er ook vanaf het begin al mensen die zich bezighielden met slaven. Echter, zij waren de tegenpolen van de leden van de 'Underground Railroad'. Zij waren slavenvangers, die toestemming hadden om met bloedhonden en geweren de ontsnapte slaven op te zoeken en terug te brengen. Deze opsporingsteams gebruikten vaak veel geweld en deden alles wat ze maar konden. Ook tegenover eigen mensen, dus de zuiderlingen, waren ze grof, brutaal en vooral hardhandig. Vooral wanneer een zuiderling het had gedurfd om slaven bij hem/haar te laten onderduiken spaarden ze noch de slaven noch de bewoners van het huis niet. Toen aan het eind van de achttiende eeuw, in 1776, de Britse koloniën zich onafhankelijk verklaarden, na de Amerikaanse Revolutie, wisten de Founding Fathers niet hoe ze met de slavernij om moesten gaan. Aan de ene kant waren ze zich bewust van het potentiële probleem van slavernij, aan de andere kant waren ze veelal zelf ook slavenhouders. Hun oplossing was simpel: we negeren het probleem. Hiermee dachten ze makkelijk van het probleem af konden komen. In de Amerikaanse Constitutie, die in 1789 geratificeerd werd, werd nauwelijks over slavernij gerept. Er waren echter wel twee opmerkelijke uitzonderingen aan de Constitutie: de eerste was, dat slaven voor volkstellingen en voor de vertegenwoordiging in het Huis van Afgevaardigden als 3/5 van een blanke persoon gerekend zouden worden; de tweede was, dat men in het jaar 1808 de internationale slavenhandel (niet slavernij zelf!) helemaal wilde afschaffen binnen de grenzen van de Verenigde Staten.

De tweedeling van Noord en Zuid in de Verenigde Staten werd rond deze tijd ook al steeds duidelijker. In het Noorden had men van oudsher al weinig slavernij gekend, simpelweg omdat daar minder arbeidsintensieve landbouw bedreven werd, en de industriële revolutie daar eerder op gang kwam. De staten Pennsylvania en Massachusetts waren in 1780 en 1786 dan ook een van de eersten om deze praktijk af te schaffen.

Ook in het Zuiden leek slavernij rond 1790 langzaam te verdwijnen, ware het niet voor een ding: katoen. In de katoensector bleef de slavernij gewoon in stand en er ontstond zelfs een groei in het aantal slaven. Omdat het zuiden eigenlijk alleen geschikt was voor de verbouw van katoen en zich niet, zoals het noorden, al sterk industrieel had ontwikkeld, was het gebruik van slaven daar algemeen geaccepteerd door het merendeel van de bevolking.

In 1808 werd de slavenhandel, maar niet de daaraan verbonden slavernij, volgens de in de Constitutie vastgelegde wet ook daadwerkelijk verboden in de VS. Dit betekende in de praktijk dat het importeren van slaven naar de VS voor de wet verboden was, iets waar veel slavenhandelaren zich weinig van aantrokken. Ook de Zuidelijke plantage-eigenaren konden hiermee enigszins leven, want door voortplanting konden ze hun slavenbestand eenvoudig in stand houden. Toch groeide in de jaren na 1808 in het Noorden de afkeer van de slavernij om diverse redenen. Ten eerste stond veel Noordelingen de in het Zuiden geldende strenge raciale hiërarchie niet aan; ze voelden meer voor gelijkheid, al was het maar omdat dat fatsoenlijker was (een Puriteins inzicht dat was voortgekomen uit de Massachusetts Bay kolonie van 1630). Ten tweede had de slavernij ook in het Noorden zijn invloed. Slavernij was ook daar helaas een fenomeen uit het dagelijkse leven, niet zozeer doordat er slavernij heerste, maar doordat men er met het probleem van de gevluchte slaven zat. Wat doe je met deze mensen: moet en kan je ze terugsturen of juist niet? En als een gevluchte Zuidelijke slaaf in een staat terecht komt waar slavernij verboden is, is hij dan vrij of niet? Volgens de wet moest hij teruggestuurd worden, maar dat zat veel Noorderlingen niet lekker. Ten derde hadden veel Noorderlingen last van het zogenaamde NIMBY-syndroom: Not In My Back Yard, ofwel Niet In Mijn AchterTuin. Ze wilden simpelweg niet in de buurt van een verafschuwde slavenhouder wonen. Vooral dit laatste, het NIMBY-syndroom, leverde in het snel uitdijende Amerika grote problemen op. Om slavernij in stand te houden, moest het Zuiden zorgen dat deze praktijk steeds verder uitgebreid werd over het groeiende territorium van VS. Deden ze dit niet, dan zouden de vrije staten weleens de overhand kunnen krijgen in de regering en vervolgens slavernij aan banden kunnen leggen of zelfs verbieden. Dit wilden de Zuiderlingen in geen geval, dus moesten ze zorgen dat nieuwe staten ook de slavernij, met alle handelingen van dien, zouden invoeren.

Tot 1820 hadden de Zuidelijke staten het stemmenevenwicht in de Senaat in stand kunnen houden doordat er evenveel slavenstaten als vrije staten waren: 11. Toen meldde zich echter een probleem in de vorm van Missouri, dat nu genoeg inwoners had om als staat toegelaten te worden tot de Verenigde Staten. Van de 60.000 mensen in het gebied waren er zo'n 10.000 slaaf, dus leek het logisch dat Missouri als slavenstaat toegelaten zou worden.

Uit New York kwam echter het idee om slavernij in dit nieuwe gebied geleidelijk af te schaffen, waardoor Missouri op den duur een vrije staat zou worden. De Zuidelijke staten blokkeerden dit voorstel prompt in de Senaat nadat het door Noordelijken gedomineerde Huis van Afgevaardigden de maatregel goedgekeurd had. Uiteindelijk werd dit probleem opgelost door Henry Clay: hij stelde voor het noordelijk gelegen Maine tegelijk met Missouri toe te laten, de eerste als vrije staat, de tweede als slavenstaat. Om in de toekomst eenzelfde probleem te voorkomen, stelde hij daarnaast voor om boven een bepaalde lengtegraad slavernij te verbieden. Beide partijen konden hiermee leven en de 'Missouri Compromise' was een feit. Maar of hiermee het probleem van de slavernij werkelijk de wereld uitgeholpen was, daaraan twijfelden nog veel mensen. Zoals al snel bleek, was het tegendeel het geval; de verdeeldheid werd alleen maar groter en het geweld stond op het punt om uit te breken.

Tussen 1820 en 1830 vond een 'Great Awakening' plaats, een opleving van religieus inzicht in de gehele VS. In deze tijd werd ook het abolitionisme geboren, de stroming die voor de afschaffing van de slavernij ging pleiten. De drijfveer achter het beginnende abolitionisme was uiteraard religieus; men wilde zieltjes redden: die van henzelf, die van de slaven, die van de slavenhouders, en die van de 'zwijgende meerderheid', zoals degenen die tegen slavernij waren maar zich er niet openlijk tegen uitspraken. Door het uitgebreide abolitionisme werden allerlei mensen gestimuleerd om zich openlijk tegen de slavernij te keren. Allerlei anti-slavernij organisaties sprongen als paddestoelen uit de grond, zowel in het Noorden als het Zuiden. In het Zuiden waren er, paradoxaal genoeg, zelfs meer organisaties dan in het Noorden: in 1827 waren er 24 Noordelijke anti-slavernij organisaties met cumulatief iets minder dan 1500 leden, in het Zuiden waren 106 organisaties met in totaal meer dan 5000 leden.

Dit alles veranderde radicaal na een gebeurtenis die beter bekend is als Nat Turner's Rebellion. Nat Turner was een blanke abolitionist die in 1831 besloot een slavenrevolutie op gang te brengen. Hij zweepte tientallen slaven in de staat Virginia op om in opstand te komen en vervolgens gaf hij ze wapens.

Het gevolg was dat er 57 blanke doden vielen. Tevens liet de Zuidelijke resolutie dit niet over hun kant gaan. Bijna alle Zuidelijke anti-slavernij organisaties waren binnen een paar maanden verdwenen en Zuidelijke slavenhouders die bereid waren geweest langzaam slavernij los te laten, besloten nu dat dit onmogelijk zonder geweld kon gaan.

De abolitionisten, nu voornamelijk uit het Noorden, werden echter steeds openlijker in hun protest en bleven de afschaffing van de slavernij aankaarten bij het Congres. Aangezien men daar ook hopeloos verdeeld was en geen oplossing wist te bedenken, besloot het Congres in 1836 dat slavernij niet meer als onderwerp van gesprek in aanmerking mocht komen tijdens hun vergaderingen. Ondanks grote druk van vele Noordelijken, hield men deze 'Gag Rule' tot 1844 vol.

De abolitionisten gingen nu over op andere tactieken. Ze gebruikten 'slave narratives', door gevluchte ex-slaven opgeschreven levensverhalen, om aan het grote publiek te tonen hoe slecht en verdorven slavernij was. Daarnaast gebruikten ze simpelweg de pers; zo gaf William Lloyd Garrison een abolitionistische krant uit met de veelzeggende naam 'The Liberator', de Bevrijder.

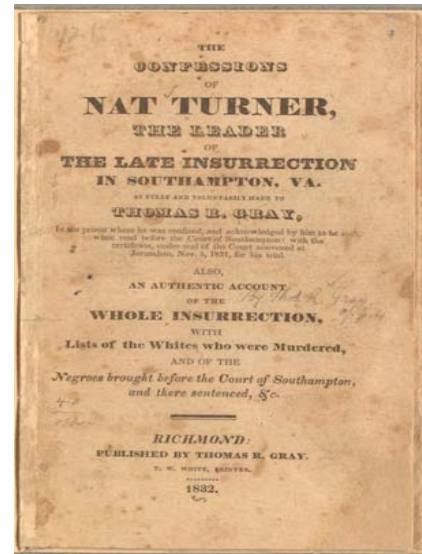
De tegenstellingen tussen Noord en Zuid begonnen nu zo groot te worden dat het brandpunt steeds dichterbij begon te komen. Steeds meer Noordelijken wilden in ieder geval in de nieuwe staten in het Westen de slavernij verbieden, en ze spraken dan ook publiekelijk hun walging uit over slavernij. De Zuidelijken reageerden hierop door zich nog verder vast te bijten in hun slavernij en door maatregelen te verzinnen die in de nog niet tot staat toegelaten gebieden de komst van slavernij zouden vergemakkelijken.

In 1850 werd nogmaals geprobeerd het tot dan toe onoplosbare probleem voor eens en voor altijd uit de weg te ruimen. Het was weer Henry Clay die als de 'Great Compromiser' de beslissingen nam, waardoor het compromis er deze keer als volgt uitzag:

- Californië zou als vrije staat tot de Unie toetreden, en in Washington DC werd de slavenhandel afgeschaft;
- de Utah en New Mexico Territories (niet staten) werden opgezet met territoriale regeringen die op alle wetsgebieden naar eigen goeddunken mochten handelen;
- de Fugitive Slave Law (de Wet voor het Vluchten van Slaven) werd van kracht in de hele VS: deze wet gaf mensen die op gevluchte slaven joegen het recht deze te vervolgen in de gehele VS, zelfs in vrije staten.

Het eerste punt van de 'Compromise of 1850' is een duidelijke winst voor het anti-slavernijgerichte Noorden, want als Californië als vrije staat werd toegelaten zou het evenwicht tussen vrije en slavenhoudende staten gebroken worden. De Fugitive Slave Law was een aardige overwinning voor het Zuiden, want daardoor werd de slavernij tenminste gedeeltelijk naar het Noorden verspreid. Het tweede punt van het 'Compromise of 1850' kon voor beide kanten zowel positief als negatief uitvallen.

Toch bleek ook de 'Compromise of 1850' slechts een tijdelijke oplossing voor het slavenprobleem en de steeds sterker wordende tweedeling van het Noorden en het Zuiden. In 1854 werd in de Kansas-Nebraska Act vastgelegd dat de wil van het volk middels een referendum zou worden gepeild. Daarmee zou men bepalen of slavernij in die territoriën zou worden toegestaan. Hierop reageerden zowel de Noordelijken als de Zuidelijken door zoveel mogelijk mensen naar de territoriën te sturen om zo meer stemmen te krijgen en de zaak in hun voordeel te laten omslaan.

Een zeer belangrijke beslissing voor de verdeeldheid binnen de Verenigde Staten was de Dred Scott zaak. Het was een rechtszaak die op een vrij ongelukkig moment werd behandeld en waarmee het hele landsbelang kon worden beïnvloed. De Dred Scott zaak kwam in 1856 voor de Supreme Court, maar 1856 was een verkiezingsjaar en de omstreden uitspraak van de rechters werd pas bekend gemaakt nadat alle verkiezingen achter de rug waren en James Buchanan in 1857 officieel tot president was gekozen. Men wilde de uitspraak niet eerder bekend maken om de kansen van Buchanan, een pro-Zuiden en pro-slavernij georiënteerde Democraat uit Pennsylvania, niet teniet te doen. De rechters en Buchanan wisten heel goed dat het dichtbevolkte Noorden niet op hem zou stemmen als hij de controversiële beslissing in de Dred Scott zaak publiekelijk zou steunen, iets dat hij na zijn overwinning wel kon doen. De Dred Scott zaak ging over het volgende: Scott was een slaaf uit Missouri die in 1834 door zijn meester naar gebieden werd meegenomen waar slavernij bij wet verboden was. Scott kwam hier pas in 1846 achter, en stapte toen meteen naar de rechter waar hij stelde dat zijn vierjarig verblijf op vrije grond hem ook tot een vrij man had gemaakt. De rechter gaf hem gelijk, maar de Supreme Court van Missouri draaide die beslissing terug. Scott toog daarop naar het Hoogerechtshof van de Verenigde Staten, waar de zaak jaren later behandeld werd, en waar Dred Scott op een wel heel vreemde manier in het ongelijk werd gesteld.

Rechter Roger Taney, het hoofd van de Supreme Court die de uitspraak van de meerderheid opstelde, droeg het volgende aan als argumenten voor de uitspraak:

1. Zwarten zijn geen staatsburger van de VS en Scott als zwart persoon had dus nooit officieel een rechtszaak aankunnen gaan.
2. De Missouri Compromise (uit 1820) en de Kansas-Nebraska Act (uit 1854) worden ongrondwettelijk verklaard.
3. Alle wetten met betrekking tot slavernij in de territoriën zijn ongrondwettelijk aangezien ze het Vijfde Amendement schaden, waarin staat dat geen enkele burger zijn bezit afhandig gemaakt kan worden zonder wettige rechtsgang. Zwarte slaven zijn bezit en zijn dus niet vrij in gebieden waar slavernij verboden is.

Deze laatste beslissing dreigde overduidelijk de slavernij te nationaliseren; immers, als de Missouri Compromise ongrondwettelijk was, werd slavernij ineens ook weer toegestaan in de gebieden noordelijk van de lengtelijn die in het Missouri Compromise was vastgelegd. Deze gedachte was gruwelijk en onaanvaardbaar voor vele Noordelijken, en zette nog meer mensen op tegen de slavernij.

Toen er ook nog eens een gruwelijke moordpartij bij kwam, bekend onder de naam John Brown's Revolution, werd de verdeeldheid alsmaar groter. De John Brown's Revolution was voor het hele land een schokkende ervaring; John Brown viel samen met vier vrienden een pro-slavernij dorpje in het Zuidelijke Kansas binnen en ze vermoordden er in koelen bloede vijf mensen, waarna het bloedbad steeds grotere

vormen aannam en uiteindelijk tot meer dan 200 doden leidde. Dit bloedbad wordt over het geheel gezien ook wel Bleeding Kansas genoemd. John Brown werd met zijn bloedige actie de aanstichter van Bleeding Kansas, iets wat bij sommige Noordelijke extremisten het gevoel opriep dat Brown door deze actie een echte held was. Van hen kreeg Brown dan ook veel geldelijke en morele steun. Maar hij was hier echter niet tevreden mee. Zijn plannen waren met een groep blanke en zwarte volgelingen een guerrillaoorlog tegen het Zuiden beginnen en in oktober 1859 overviel hij dan ook met 20 man een wapenarsenaal van de VS bij een plaatsje genaamd Harper's Ferry.

Twee dagen later reageerde het Amerikaanse leger, en een detachement onder leiding van kolonel Robert E. Lee heroverde met geweld het wapenarsenaal. Tien van Brown's mannen werden gedood, hijzelf werd gevangengenomen, ter dood veroordeeld, en opgehangen. Het Zuiden was geschrokken en beangstigd door de reactie van vele gewone Noordelijke burgers die niet als anti-slavernij bekend stonden; velen van de Noordelingen roemden Brown om zijn moed en zijn idealen, hoewel ze zijn methoden niet goedkeurden. Dit haalde vele Zuidelijken over tot het geloof dat er voor de Zuidelijke levensstijl in de Unie geen plaats was. Hoe konden al die Noordelijken zo openlijk positief staan tegenover een actie die tot doel had het leven van honderdduizenden medeburgers te ontwrichten? De Charleston Mercury, een Zuidelijke krant, stelde simpelweg: 'De tijd voor compromissen is voorbij. (...) Er is geen plaats meer voor vrede in het Zuiden.'

Abraham Lincoln, een advocaat uit Kentucky, gebruikte de zaak Dred Scott in 1858 in een debat met Stephen Douglas om zo de Noordelijke meerderheid voor zich te winnen en een zetel in het Congres te krijgen. Hij stelde dat de Dred Scott zaak gebruikt werd in een complot van Franklin Pierce (de voorganger van Buchanan), James Buchanan en Roger Taney om de slavernij te nationaliseren; een uitspraak die hem als anti-slavernij georiënteerde bij het grote publiek in zowel het Noorden en Zuiden bekend en berucht maakte. Toen hij in 1860 Republikeins presidentskandidaat was, verscheen zijn naam daarom nergens op de Zuidelijke stembiljetten. Het dichtbevolkte Noorden stemde echter in voldoende aantallen op hem terwijl het Zuiden de stemmen verdeelde over de drie overige kandidaten (Stephen Douglas, Noordelijk Democraat; John Breckinridge, Zuidelijk Democraat; en John Bell, Union partij). Lincoln won de verkiezingen met minder dan 40% van de stemmen.

De overwinning van Lincoln was voor het Zuiden de druppel die de emmer liet overlopen. Na alle concessies van de veertig jaar vóór Lincoln had het Zuiden maar nauwelijks haar levensstijl kunnen verdedigen, en nu had het Noorden laten zien dat zij alleen konden bepalen hoe het hele land geregeerd werd door op een als anti-slavernij bekend staande kandidaat te stemmen.

Op 20 december 1860 trad South Carolina uit de Unie (= de benaming voor alle Noordelijke staten), een paar weken later gevolgd door Mississippi, Florida, Alabama, Georgia, Louisiana, en Texas. Van de 34 staten van de VS waren er begin februari 1861 nog slechts 27 over, en het leek erop dat andere Zuidelijke staten het voorbeeld van de eerste zeven gingen volgen. De Zuidelijke staten besloten samen verder te gaan als de Confederacy (Confederate States of America).

De aftredende president, Buchanan, was in zijn laatste maanden verbijsterd en hield zich stil. Hij had totaal geen idee wat te doen en liet de zaak dus over aan Lincoln, wiens inauguratie op 4 maart 1861 plaatshad. Er heersten op die dag behoorlijk wat spanningen, want menig inwoner van Washington voelde zich verbonden met de Zuiderlingen. Soldaten en scherpschutters stonden overal, en rondom het Capitool stonden kanonnen opgesteld, klaar om te vuren.

In zijn toespraak richtte Lincoln zich direct tot het Zuiden en maakte daarin verzoenende gebaren. Hij zei dat hij slavernij niet zou verbieden op plaatsen waar deze in de praktijk al bestond, maar dat hij tegelijkertijd niet kon toestaan dat staten zich van de Unie losmaakten. Mocht dat nodig zijn, dan zou hij alle federale bezittingen verdedigen.

Het Zuiden liet zich echter niet vermurwen. In Alabama werd Jefferson Davis, net als Lincoln afkomstig uit de grensstaat Kentucky, tot president van de Confederate States of America (CSA) benoemd. Fort Sumter, een fort op Zuidelijke bodem dat nog in handen was van het Noorden, werd omsingeld door Zuidelijke troepen en Lincoln werd opgeroepen het fort te ontruimen.

Lincoln weigerde, en op 12 april 1861, om half vijf in de ochtend, openden Zuidelijke kanonnen het vuur. De Amerikaanse Burgeroorlog was officieel begonnen.

Ná de Amerikaanse burgeroorlog werd in de Emancipation Proclamation bepaald dat ook de zwarte bevolking van de Verenigde Staten vrij was en stemrecht had. Veel blanken waren van mening dat de het verlenen van gelijke rechten aan de ex-slaven zou leiden tot een 'teruggang in hun ontwikkeling'; op grond van dergelijke sentimenten werden in alle zuidelijke staten tussen 1881 en 1914 wetten doorgevoerd die in

de praktijk een volledige scheiding van rassen in het publieke leven mogelijk maakten. Deze wetten werden bekend als 'Jim Crow-wetten', naar de titel van een imitatie van een zwarte entertainer, door de blanke muzikant Thomas Dartmouth 'Daddy' Rice. De Zuiderlingen stelden met hun wetten vast welke mensen er 'negro' waren en welke niet. In het Zuiden werd de term 'negro' gebruikt voor iedereen die Afrikaans bloed in de familie had. Dat afstamming van groter belang was dan uiterlijk, valt te lezen in een verslag uit 1908: Veel mensen in Boston zijn zo blank dat ze niet onderscheiden kunnen worden van echte blanken, desondanks worden ze geclassificeerd als negers. Voor mensen die als 'negro' werden ingedeeld was de toegang tot café's, bioscopen, openbaar vervoer, onderwijs en andere publieke voorzieningen voortaan strikt gescheiden van die van blanken. Deze hele situatie van legale rassenscheiding aan de hand van de wet zou pas in de jaren 60 van de twintigste eeuw veranderen met behulp van de burgerrechtenbeweging die afrekende met stereotypen van minderheden zoals die in de media, in de kunst en in producten aanwezig waren.

Deelvraag 4:

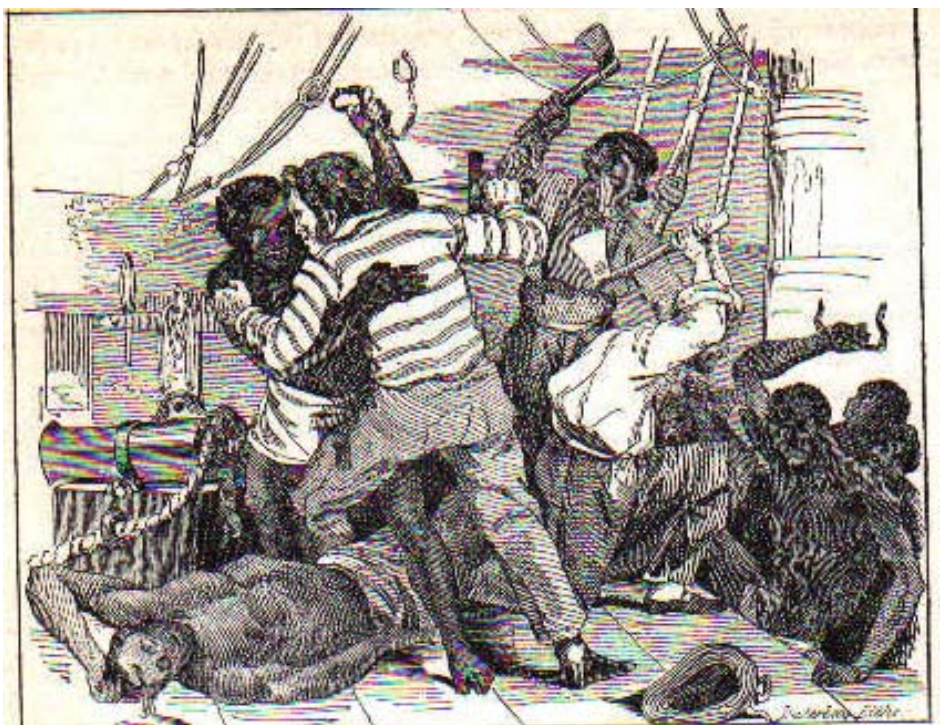
Wat was de invloed van de slavernij op de Verenigde Staten met betrekking tot geweld?

Echt niemand op de hele wereld wil slaaf zijn van iemand anders, dat is nu zo en dat is altijd zo geweest. Daarom is het ook niet zo heel vreemd dat slaven in het verleden meerdere malen in opstand zijn gekomen tegen hun meesters in de Verenigde Staten, maar ook in andere gebieden. Maar aangezien deze deelvraag zich slechts reikt tot de Verenigde Staten, zullen we het alleen maar over slavenopstanden en ander geweld gepleegd door slaven in de Verenigde Staten hebben.

Het was voor een slaaf nooit een makkelijk leven dat hij zou gaan leven: hij zou worden gecommandeerd door voornamelijk blanke mensen en dan soms ook zelfs door kinderen, hij moest zeer zwaar werk verrichten, werd haast nooit beloond en als hij zijn werk niet goed deed, dan zou hij worden geslagen. Dit slaan kwam niet alleen aan de orde als de slaaf zijn werk niet goed deed, maar ook als de meester, of familie van de meester er gewoon zin in had om een slaaf te slaan, want in hun ogen waren het toch maar slechts slaven en daar mocht je mee doen wat je wilde. Uiteraard waren de slaven zelf hier niet zo heel erg blij mee en dus voerden ze vaak opstanden, die meestal met harde en bloederige hand door de blanken werden neerge-slagen. Dit met bloederige en harde hand neerslaan van deze opstanden gebeurde, omdat de blanken er dan voor hoopten te zorgen dat andere slaven zich nog wel een keer zouden bedenken voordat ze een opstand zouden beginnen, aangezien het je je leven kon kosten.

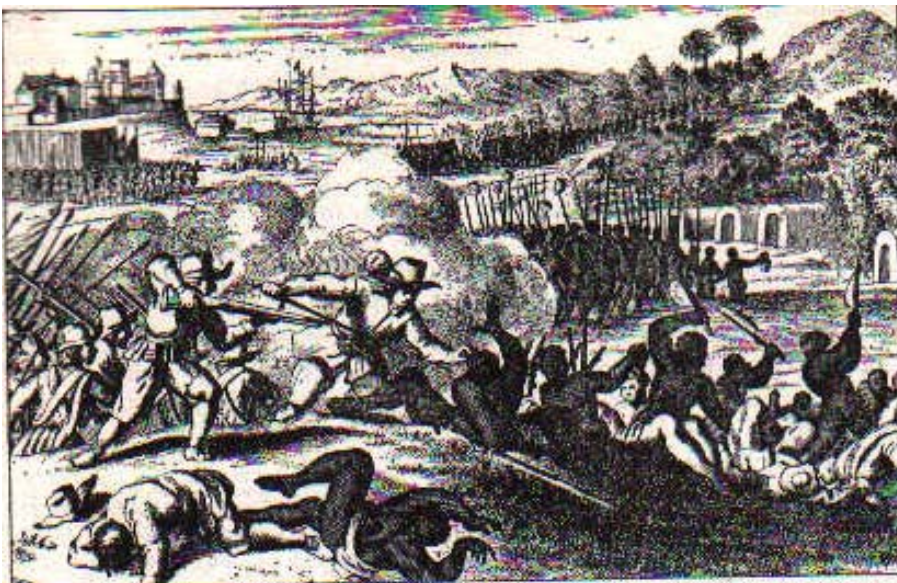
Al voordat de slaven in de Verenigde Staten aankwamen, was er soms al sprake van opstanden geweest, namelijk opstanden op slavenschepen. De slaven waren op deze schepen met veel meer dan de blanken en dus konden ze soms ook nog best wel overwinnen en dus hun vrijheid terugkrijgen. Maar aangezien de meesters geweren en andere wapens tot hun beschikking hadden en de slaven alleen maar hun eigen manskraft, werden nogal veel van deze opstanden zeer snel neergeslagen. Daarbij kwam ook nog dat bijna nooit alle slaven op een schip meededen aan de opstand, omdat ze bang waren voor de dood en liever wilden leven als slaaf op een plantage, dan op een brute manier te sterven. Maar deze slavenopstanden op slavenschepen gebeurde op de Nederlandse slavenschepen zeer weinig tot niet. Opstandige slaven werden óf overboord gegooid óf vermoord.

Om ervoor te zorgen dat slaven niet in opstand zouden komen op de slavenschepen, werden bepaalde acties ondernomen:

- Kort na de inschepping, werd er een kanon op de slaven gericht en deze werd afgeschoten met een grote lading kruit en grauwe erwten om de schrik er bij de slaven in te brengen om niets gewelddadigs tegen de bemanning te ondernemen.
- Aan de andere kant werden er ook feesten, danspartijen en vreugdebedrijven georganiseerd door de bemanning om de stemming een beetje goed te houden bij de slaven en de bemanning.
- Door middel van het toedienen van drank aan de slaven en de bemanning, maar in mindere mate, werd de ontevredenheid meestal redelijk onderdrukt. Deze drank werd meestal toegediend bij de eerder genoemde feesten en dergelijke.

Na aankomst in bijvoorbeeld de Verenigde Staten, werden de slaven eerst gecontroleerd en vervolgens op de markt aan meesters verkocht. De slaven hadden zelf absoluut geen inspraak in hun verkoop, dus ze konden daarom niet kiezen voor welke meester ze zouden gaan werken. Op deze manier kwam het dus geregeld voor dat slaven werden verkocht aan meesters die op een zeer onmenselijke manier met hun slaven omgingen. Dat is ook de voornaamste reden geweest voor de slaven op bijvoorbeeld een katoenplantage om in opstand te komen. Ze vonden dat ze niet gewaardeerd werden voor hun werk en ze kregen om de haverklap een straf voor het niet juist uitvoeren van hun werk.

De opstanden die hieruit voortvloeiden, werden ook door deze meesters met harde hand neergeslagen, als dat mogelijk was. Als dit niet mogelijk was, en dat kwam vaker voor dan dat het wél mogelijk was, aangezien de slaven nu relatief gezien met nog meer waren dan op de slavenschepen. Ook al hadden de slaven nu nog steeds geen geweren tot hun beschikking, toch hadden ze soms wel de beschikking over een schop of iets dergelijks waar ook redelijk wat schade mee aangericht kan worden.

De meeste opstanden vonden plaats in het zuiden van de Verenigde Staten, aangezien daar de slavernij nog heel lang gezien werd als een groot gevaar dat onderdrukt moest worden met de moderne techniek van wapens en dergelijke. Ook bestond er de tegenstelling tussen de noorderlingen en de zuiderlingen van de Verenigde Staten dat de mensen uit het Noorden vonden dat de slavernij moest worden afgeschaft, terwijl de mensen uit het Zuiden vonden dat de slavernij wel mocht blijven bestaan, omdat zij niet vonden dat het tegen de mensenrechten was en het was daarbij ook wel handig. Het was handig aangezien de slaven niet betaald hoefden te worden, ze naar je luisterden, want anders mocht je ze straffen en dat betekende soms ook vermoorden, en ze deden wat je ze opdroeg. Daarom vonden de mensen uit het Zuiden van de Verenigde Staten het absoluut overbodig om de slavernij in zijn geheel af te schaffen.

Het enige nadeel voor de meesters uit het Zuiden van de Verenigde Staten was het in opstand komen van sommige slaven. Dit kwam dan voornamelijk omdat deze slaven zich niet goed behandeld vonden, omdat ze geregeld werden geslagen, of omdat ze bijvoorbeeld niet voldoende eten kregen wat hen wel was beloofd door de meester. Naast het geven van lijfstraffen of het vermoorden van de opstandige slaven, werden er ook andere creatief gevonden straffen uitgedeeld die ervoor moesten zorgen dat andere slaven niet hetzelfde zouden gaan doen als de slaaf die de straf onderging. Zoals de slavin hiernaast, die na het weigeren van het doen van haar werk op de plantage door haar meester geselsd en aan een boom vastgebonden is. Dit was slechts nog een straoefening om te kijken of deze straf ook daadwerkelijk voor andere slaven zou werken, zodat die ook gewoon verder zouden gaan met hun werk, dat ze hadden opgekregen van hun meester, zonder te klagen uiteraard.

Deelvraag 5:

Wat was de invloed van de slavernij op de westerse cultuur?

In het begin van de slavenhandel, was er nog zeer weinig sprake van een cultuurmengeling tussen de culturen van de Europeanen en de slaven uit Afrika. Het belangrijkste element uit de Afrikaanse stammencultuur zou zeer bepalend worden voor de muziek en dansstijlen die in Amerika ten bloei zouden komen: het ritme. Er bestond nog geen vermenging tussen de culturen, omdat de Europeanen vonden dat de slaven geen cultuur hadden, omdat het in hun ogen barbaren waren.

De slaven gebruikten als communicatiemiddel de Afrikaanse trom, de tambou, en deze werd door de Europeanen in combinatie met de rituele dansen die erbij gedaan werden tot vijandig en bedreigend verklaard. Dit is de reden waarom de tambou in delen van de Verenigde Staten verboden werd om te gebruiken. Dat gebeurde bijvoorbeeld in South Carolina en de Antillen, nadat daar grote slavenopstanden waren geweest, die volgens de Europeanen de oorzaak waren geweest van het communiceren met deze trommels.

Dit was voor de slaven niet bepaald een direct probleem, aangezien ze ook op andere manieren hun ritmisch roffelen konden laten horen door bijvoorbeeld op hun dijbeen te roffelen (hambone) of door het voortbrengen van de stem, waaruit het rappen ontstond. Het bespelen van de met de Spaanse kolonisten meegebrachte tamboerijn en de banjo was wel toegestaan. De slaven die muzikaal waren aangelegd en een dus een muziekinstrument konden bespelen, waren meestal van hogere waarde dan de slaven die dat niet konden.

De echte vermenging van de culturen vond pas plaats na de afschaffing van de slavernij in 1863 toen de vroegere slaven zich van de gehate plantages verwijderden en zich in steden vestigden. Om nu in de arbeidervraag te voorzien werden mensen uit China en India overgescheept, die in de zogenoemde Chinatowns gingen wonen en werken. Doordat de oorspronkelijke slaven nu naast de tamboerijn en de banjo ook andere instrumenten onder ogen kregen, waaronder ook de blaasinstrumenten, kwamen er nieuwe muzieksoorten tot stand, waaronder de jazz. In de jazz is in de beginperiode nog goed te horen hoe het marsritme en de Afrikaanse ritmiek een rol spelen in deze muziekloop. Het spanningsveld tussen de ritmiek van de Afrikanen en het marsritme is waarschijnlijk de bakermat voor de swing. In de Blue Grass-muziek is de dansmuziek van de Franse, Ierse en Engelse volksverhuizers met de Afrikaanse instrumenten een huwelijk aangegaan. In de New Orleans-jazz speelden invloeden van de Cajunmuziek mee. Cajun is een verbastering van 'Acadiens', inwoners van Acadië. In het begin van de zeventiende eeuw waren Franse boeren, voornamelijk uit Normandië en Bretagne, naar noordoost Amerika getrokken en hadden daar hun eigen staat Acadië gesticht. Na vele oorlogen tussen Engelsen en Fransen werd dit gebied bij de vrede van Utrecht in 1713 toegewezen aan de Engelsen, die het herdoopten in Nova Scotia en de Franse inwoners verdreven. Deze Acadiens trokken daarop naar de delta van de Mississippi, om zich er aan te sluiten bij hun landgenoten die zich daar reeds sinds 1682 gevestigd hadden. De door hen gestichte staat noemden ze Louisiana, naar hun koning Lodewijk XIV, hun vestigingsplaatsen La Nouvelle Orleans (New Orleans), Bâton Rouge en Lafayette.

In Amerika bestonden honderden groepen van Indiaanse afkomst met elk hun eigen taal, godsdienst, gewoontes en gebruiken, afhankelijk van de omstandigheden waarin zij leefden. De Indiaanse cultuur heeft

een eigen manier van denken en samenleven, omgaan met tijd, het leven, met de aarde, die anders is dan de westerse cultuur. Voor de Indianen is de drum het hart van hun muziek. De drum bepaalt de stemming en praat ook tegen ze.

Het Amerikaanse dansgebeuren is zeer uiteenlopend. Naast de traditionele volksdansen kent men talrijke dansvormen zoals bijvoorbeeld: buck and wing of buckdance, het cloggen, de dans der Indianen, de charleston, de rock'n roll, de jazzdans, breakdance enz. De dans der Indianen is de enige dans die door de autochtone bevolking gedaan wordt.

Verschillende bevolkingsgroepen hebben hun steentje bijgedragen aan het american clogging. In de eerste plaats de immigranten (Schotten, Ieren, Engelsen, negerslaven) maar ook zeker de autochtone bevolking van North Carolina de Appalachen en de Cherokee-indianen.

De Engelsen, Ieren en Schotten brachten als immigranten hun eigen dansstijlen mee (shuffles) en hun eigen muziek. Lancashire-clogging, Rappard, Welsh stepdancing, jig's, reel's, hornpipe's en de eigenlijke clogs, houten zolen met een leren bovenschoen, als werkdracht in zwang vanwege de slijtage van de zool.

De negers zorgen voor wat extra 'swing', bijvoorbeeld het losse en ontspannen meebewegen van het bovenlijf en de armen, wat voor de engelse dansstijlen absoluut nieuw was. Het aardse karakter van het geheel, met name de chug's – de schuivende bewegingen over de vloer – zijn direct terug te voeren op de dansbewegingen van de plaatselijk Cherokee-indianen.

De uitwisseling van deze stijlen is ongeveer twee eeuwen begonnen. De slechte bereikbaarheid van dit berggebied en het sterke isolement hebben er zeker toe bijgedragen, mede in combinatie met een sterke traditie op het gebied van de 'string-bands' dat het cloggen hier nu nog steeds zo springlevend is. De stijl wordt al minstens 100 jaar beoefend, maar er zijn veel aanwijzingen dat deze dansvorm nog verder teruggaat. De wijze waarop een traditionele danser zijn voeten bijna parallel aan de vloer beweegt (je ziet niet dat een voet wordt opgetild) heeft geleid tot de term 'flatfootdancing' (platte voeten dansen). Bovenlichaam en armen bewegen hier ook nauwelijks mee. Flatfooting was en is voornamelijk een solodans, informeel en veelal geïmproviseerd. Het moderne dansen, clogging, is als term veel bekender en hoewel de bakermat ervan in North Carolina ligt wordt het tegenwoordig in veel meer delen van de Verenigde Staten beoefend. De meeste moderne cloggers gebruiken metalen plaatjes onder hun schoenen om het ritme te accentueren en een harder geluid te produceren, terwijl de flatfooters juist gelijkmatig en zacht proberen te dansen, op zachte zolen of op sokken.

In het begin van de twintiger jaren werd clogging meestal thuis beoefend, binnenshuis of op de houten veranda, de porch. Daarnaast werden er dansbijeekkomsten gehouden om de oogst te vieren of nieuwe schuren in te wijden. Deze barn's waren tevens de grootste gebouwen die men kon vinden om in te dansen. De oorspronkelijke 'mountain square dance' ook wel 'eastern square dance', 'big circle' of 'big ring' genoemd wordt in een grote kring gedanst waarbij ook de caller zelf meedanst. De caller is hierdoor soms moeilijker te verstaan, zeker in het plaatselijke dialect. Men begint altijd in een grote kring en gaat later over in kleinere kringetjes van twee paren. De figuren zijn vergeleken met vroeger nog erg weinig veranderd en nog steeds gebruikt iedereen zijn of haar eigen step. Het western square dancing danst men met vier paren bijeen, terwijl de caller niet zelf meedanst.

Louisiana kent een bonte mengeling van bevolkingsgroepen en muziekstijlen (bayou). Het is de bakermat van de Mississippi delta Blues, de Cajun, de Creoolse Zydeco, Indiaanse voodoo music en de New Orleans

funk en brass muziek. De muzieksoorten welke in Louisiana en naaste omgeving hun oorsprong vinden zijn ondermeer de Cajun en Zydeco.

De geschiedenis van het Cajunvolk, in feite een lange lijdensweg, begint in de 18e eeuw in de Franse emigrantenkolonie van het Canadese Acadië. Vervolgd door zowel Engelse als eigen Franse troepen, die streden om de heerschappij van Noord Amerika, komt slechts een klein deel van de oorspronkelijke bevolking na veel omzwervingen uiteindelijk heelhuids in Zuidwest Louisiana terecht. Het werken op de katoenplantages in de delta van de Mississippi was loodzwaar. Maar na alle rampspoed en slavenwerk slagen zij erin hun 'joie de vivre' een van hun voornaamste karaktertrekken te behouden. De levensvreugd weerspiegelt zich overvloedig in hun opwindende muziek waarbij naast accordeon, de fiddle en de triangel de toonaangevende muziekinstrumenten zijn. De meeste nummers, vaak gezongen in onvervalst Patois-Frans, ruiken naar oude walsen en Franse quadrilles al dan niet met Keltische invloeden.

Naast al deze muzikale inbreng, die niet allemaal werden meegebracht door de slaven en dus niet allemaal te danken zijn aan de slavernij, werden ook bepaalde elementen van eten bij de westerse cultuur geïntroduceerd. Zo werd er in Amerika de oosterse rijstgerechten geïntroduceerd door de nieuw gevestigde Chinezen en Indiërs. Ook de Afrikanen brachten bepaalde voedselsoorten en gerechten het land en de cultuur binnen.

Ook qua klederdracht kan je enigszins zeggen dat deze door de slavernij een beetje de westerse cultuur is binnengedrongen. Dit is niet echt in een zeer goed voorbeeld aan te geven, maar de slaven kwamen allen uit zeer warme gebieden in Afrika en hadden dus weinig tot geen kleding nodig. Maar omdat ze volgens de Europeanen toch wel een beetje kleding aan moesten, kregen ze een soort van korte rokken. Aangezien deze korte rokken nog steeds (ook al zijn er wat aanpassingen aan verricht) te vinden zijn in de westerse cultuur, kan je naar onze mening wel zeggen dat dit ook een beetje door de slavernij in de westerse cultuur is gebracht.

Als laatste beïnvloeding, maar zeker niet de minste, willen we de taal opmerken. Over het algemeen komen de westerse talen (de talen uit West-Europa) voort uit het Latijn. Vooral in het Frans is dit goed te zien. In de Middeleeuwen vormden zich de talen, door middel van het verbuigen van Latijnse woorden, het invoeren van het dialect en het afkorten van woorden. Omdat het de Europeanen waren die het vasteland van Noord-Amerika, Zuid-Amerika en de kleinere eilanden voor de kusten ontdekten, beïnvloedden zij ook de heersende talen. De inheemse inwoners, zoals de 'Indianen' en de Inca's, hadden vanzelfsprekend al hun eigen talen. Daar hadden de Europeanen geen boodschap aan en dus voerden zij hun eigen taal in in de gebieden die onder hun gezag stonden. Zo voerden de Portugezen en Spanjaarden hun taal in in grote gebieden van Midden- en Zuid-Amerika. Dit is tegenwoordig nog terug te vinden in de talen van Midden- en Zuid-Amerika, waar een zeer grote invloed van het Spaans en het Portugees is terug te vinden. Bijvoorbeeld in het woord rivier: in het Spaans is het 'rio', in het Braziliaans en in het Mexicaans ook. Ook het woord kust: in het Spaans is het 'costa', in het Braziliaans is het ook 'costa'. Wat de woorden waren voordat de Spanjaarden er aankwamen, weten we niet, maar uit deze vergelijking blijkt wel dat de invloed er wel degelijk is.

Deelvraag 6:

Wat was de invloed van de slavernij op de hedendaagse, westerse politiek?

Onder de Westerse politiek verstaan wij alles, waarbij een parlement of een staatshoofd betrokken is. Zoals de wetten en de politieke ideeën omtrent slavernij. We zullen beginnen met de wetten.

In de West-Europese landen geldt veelal dezelfde politiek. Dit komt omdat de meeste landen lid zijn van de Europese Unie, die vijftieng leden en vier kandidaat-leden telt. De Europese Unie legt de landen die lid zijn, of die lid willen worden een algemene wet op, die boven de geldende landswet gaat. Daardoor kunnen de landen beter hun eigen wetten aanpassen aan de wet van de Europese Unie, omdat er anders alleen maar misverstanden zouden kunnen komen. De Nederlandse Grondwet, bestaande uit meer dan 140 artikelen, bevat wetgeving over heel veel zaken. Dit om misverstanden te voorkomen.

De wetten, zowel die van de lidstaten, als ook die van de Europese Unie, komen veelal voort uit het verleden. Omdat men misstappen van personen, bedrijven of overheden niet nog eens wil maken, is er een wet voor bedacht. Bijvoorbeeld de antiterreurwet 'Het verbod op samenscholing'. Dit komt voort uit vooral angst voor vijandelijkheden. Op grotere plantages werkten altijd veel slaven. Wanneer er teveel slaven waren, vreesden de plantage-eigenaren vaak een opstand. Dit gebeurde ook vaker op grote plantages dan op de kleinere. Omdat de plantage-eigenaren dus een opstand vreesden, hebben ze de regel ingesteld, dat slaven zich niet in groepen mochten ophouden. Die regel wordt tegenwoordig in veel Westerse landen toegepast, vanwege de dreigende terreurdaden.

De politieke ideeën in de Westerse landen verschillen nogal. Dit komt naar onze mening, mede door de mate van nationalisme. Landen als Engeland, Frankrijk en Duitsland zijn meer nationalistisch dan Nederland. Hierdoor kunnen de politici elders zich heel andere woorden veroorloven dan in Nederland. Veel politieke ideeën komen ook weer voort uit het verleden. Omdat veel landen slechte ervaringen hebben met oorlogvoering of een overschot aan buitenlandse invloed, willen velen 'eigen volk eerst' en 'de buitenlanders eruit'. Dit is wel te zien aan landen als Oostenrijk, die een paar jaar terug nog volledig in de ban was van Jörg Haider, die met zijn radicale ideeën mensen discrimineerde. Ook de Franse Le Pen was recent nog zeer geliefd, maar heeft het toch moeten afleggen tegen de zittende president Chirac. De Engelse Thatcher wist echter ook wel raad, zowel met buitenlanders als met haar eigen volk. Al deze politieke ideeën en aanhang laten vooral zien dat de landen bang zijn voor teveel invloed. Daarom willen ze alle buitenlanders eruit gooien en het land 'voor zichzelf houden'.

In Nederland is ook een tweestrijdige zaak aan de gang. Toen in de jaren '60 de Nederlanders zelf te verwend waren om de schoonmaakwerkzaamheden te doen in hun land en maar gastarbeiders naar Nederland haalde, klaagde er niemand. Nu de tweede- en derde generaties de boel hier komen verstieren, schreeuwt iedereen moord en brand. Er worden zoveel mogelijk nakomelingen van gastarbeiders het land uitgezet of in opvangcentra geplaatst. Men vindt dus slavernij best (in de vorm van gastarbeiders) zolang het maar geld oplevert. Wanneer men de nadelen van de slavernij ondervindt, komt het klagen. Hetzelfde geldt voor de Surinamers. Die zijn

jarenlang door de Nederlanders onderdrukt voor de suikerproductie, en toen de staat de rekening gepresenteerd kreeg – enige jaren terug – probeerde men er zoveel mogelijk onderuit te komen.

Politieke ideeën omtrent slavernij en vooral de gevolgen ervan, komen dus vooral voort uit angst.

Deelvraag 7:

Is er tegenwoordig nog slavernij in de westerse wereld aanwezig?

Op deze vraag kun je een sluitend antwoord geven: ja. Slavernij bestaat zeker nog in de westerse wereld van tegenwoordig. Het is alleen de norm die bepaalt wat je onder slavernij verstaat. Zo omvat slavernij niet alleen de mensen die onder dwang hard moeten werken, maar ook de mensen, die geen eigen keuzes mogen maken zonder de consequenties te moeten ondervinden. Het best kunnen we op deze deelvraag een antwoord geven door enkele voorbeelden te geven van slavernij.

Met het begrip tegenwoordig bedoelen we vooral de tijd van na het jaar 1990, dus eigenlijk onze belevingswereld, maar we zullen voor de volledigheid even terugblikken tot de jaren '40. Toen vond er in heel Europa op grote schaal slavernij plaats. De Nazi's overheersten toen vrijwel het hele continent, waar ze dan ook handig misbruik van maakten. Zo moesten er vele duizenden Joden, zigeuners en andere ongelukkigen jarenlang keihard werken om te overleven. Ze werden gedwongen om in de industriële sector te werken; met name de wapenindustrie en de mijnbouw waren erg makkelijk in het gebruik maken van deze dwangarbeiders. Tegelijkertijd gebruikten aan de andere kant van de wereld de Japanners ook duizenden krijgsgevangenen, voor onder andere de aanleg van de Birma-spoorlijn en het opruimen van dode medegevangenen. Aangezien dit niet onder de westerse wereld valt, zullen we hier verder niet op ingaan.

Gedurende de Vietnam-oorlog, dus inde jaren '60 en '70, vond ook een vorm van slavernij plaats. De Amerikaanse soldaten, met name het 'klootjesvolk' uit de getto's van de grote steden, gingen in dienst voor 365 dagen. Pas na een heel jaar mochten de soldaten terug naar huis, als ze dat wilden. Ze werden dus gedwongen om daar te blijven, eenvoudigweg omdat Vietnam te ver van de Verenigde Staten afligt om te deserteren en omdat elke deserteur vrijwel direct werd gedood. Hierdoor werden de jongens dus gedwongen te blijven en konden ze niet doen wat ze zelf wilden; een vorm van slavernij dus.

Tegenwoordig, de tijd van het terrorisme, heerst er onder het merendeel van de bevolking van de westerse wereld geen slavernij, maar wel beperking van bewegingsvrijheid en meningsuiting. Immers, niemand kan meer zeggen wat hij of zij denkt of gelooft, zonder te worden veroordeeld door één of meerdere fundamentalisten. Dit kun je dus ook tot slavernij rekenen.

Het beste voorbeeld van hedendaagse slavernij komt voor in de prostitutie. Hieronder rekenen wij zowel het gedrag van de loverboys, als ook de import van Oost-Europese meisjes die onder het mom van een 'danscarrière' naar het westen worden gehaald om hier gedwongen te worden de prostitutie in te gaan. Bij het voorbeeld van de loverboys, die met name in de Randstad actief zijn, versiert een jongen een meisje, om haar vervolgens de prostitutie in te dwingen. Dit gebeurt meestal door Marokkaanse jongens, die hierdoor dan ook een slechte reputatie krijgen. De Oost-Europese meisjes hebben vaak zo'n uitzichtloze situatie dat ze de kans op een roemrijke carrière met beide handen aangrijpen, niet wetende dat ze gewoon als hoer verhandeld gaan worden.

Ook kom je binnen de islamitische godsdienst nog vormen van slavernij tegen. Vrouwen moeten altijd luisteren naar mannen; doen ze dit niet, dan mogen ze geslagen worden. Hierover gaat ook de veelbesproken film Submission. Ook de uithuwelijking is een vorm van slavernij. De vrouwen mogen immers niet zelf hun keuze maken. Doen zij dit wel, dan worden ze uit de familie gegooid en worden ze als een verrader gezien. Ook het ontvoeren van kinderen, wat je de laatste tijd regelmatig hoort op radio en televisie, is een vorm van

slavernij. De kinderen of vrouwen gaan namelijk tegen hun wil in naar een ander land, waar vaak andere wetten gelden en ze dus, zonder de wet te overtreden, van hun vrijheden beroofd kunnen worden.

Een vorm van slavernij is natuurlijk ook het betaald voetbal van tegenwoordig. Daarbij worden spelers verkocht aan andere clubs en landen, natuurlijk wel met medeweten van vele anderen, maar toch worden de spelers, vaak voor onmenselijk hoge bedragen, verkocht. Ook het scouten van nieuwe voetballers door voetbalclubs is slavernijachtig. Het scouten is een handeling waarbij experts naar, meestal arme, landen afreizen om nieuw talent te zoeken onder de jeugd. Zo heeft onder andere Ajax projecten lopen in veel Afrikaanse landen. Aangezien wij dit als vormen van slavernij zien, zijn deze het vermelden waard.

De bestrijding van hedendaagse slavernij gebeurt vaak heel ijverig, maar het is voor alle instanties vaak lastig om er 'een vinger achter te krijgen'. Ten eerste zijn er natuurlijk allerlei wetten uitgevaardigd, waarmee de overheid wandaden van mensen wil tegengaan. Hierbij kunnen we als voorbeeld nemen de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. En ook de Nederlandse Grondwet; daarin staat immers dat geen enkele persoon, ongeacht geslacht, kleur, ras, geloof of afkomst mag worden gediscrimineerd of mag worden beperkt in zijn/haar bewegingsvrijheid. Hieronder valt ook de vrijheid van meningsuiting. Hiermee stelt de overheid dus meteen slavernij, mensenhandel en gedwongen prostitutie strafbaar en dus vervolgbaar. Maar ook vanuit de samenleving komen steeds meer reacties om aan deze wandaden een eind te maken. Zoals we al vertelden is er een film gemaakt, *Submission*, waarin de positie van de vrouw binnen de Islam wordt bekritiseerd, en ook is er een boek verschenen waarin wordt verteld over hedendaagse slavernij.

Conclusie

In onze conclusie geven wij het antwoord op de hoofdvraag van ons profielwerkstuk zo goed mogelijk.

De hoofdvraag luidt: Wat zijn de invloeden van de slavernij in de Verenigde Staten op de westerse wereld?

De slavernij heeft een grote rol gespeeld bij het vormen van de bevolkingssamenstelling in de Verenigde Staten, want uit Afrika werden door bepaalde Europese landen (waaronder ook Nederland) slaven gekocht of gestolen en naar onder andere de Verenigde Staten vervoerd per schip. Deze slaven hebben lange tijd weinig invloed gehad in de maatschappij van de Verenigde Staten, omdat ze onder het gezag stonden van blanke Europeanen en Amerikanen. Doordat ze onder dit gezag stonden, hadden ze weinig bewegingsruimte en konden ze dus nauwelijks hun eigen cultuur overdragen aan hun meerderen.

Maar na 1863, na de afschaffing van de slavernij in de Verenigde Staten door Abraham Lincoln, werden de vroegere slaven officieel gezien als Amerikaanse burgers. Maar de Amerikaanse bevolking, die niet eerder slaaf was geweest, vond de ex-slaven nog steeds minderwaardig aan henzelf.

Naarmate de jaren vorderden, werd de ‘zwarte’ bevolking steeds meer in de Amerikaanse maatschappij geaccepteerd. Hierdoor kon de desbetreffende bevolking steeds meer invloed uitoefenen op deze maatschappij door middel van het toepassen en toevoegen van eigen cultuurelementen. Deze cultuurelementen bestonden onder anderen uit dans, muziek en kleding.

De dans- en muzieksoorten die door de “zwarte” bevolking werden beïnvloed, bestonden meestal uit ritmische muziek. Dit was door de Afrikaanse slaven van vroeger uit Afrika meegenomen, want in Afrika had alles volgens de Afrikanen een eigen ritme. Denk hierbij maar aan rap en de slavenliederen bij gevangenen en (vroegere) slaven. Ook jazz en blues komen voort uit de invloed van de slavernij in de Verenigde Staten. Dit valt voornamelijk te herleiden uit de droevige toon en de treurige teksten van de liederen.

Een andere invloed van de slavernij in de Verenigde Staten op de westerse wereld is de invoering van meerdere kleuren in kleding. Ook werd kortere kleding geïntroduceerd. Dit kwam mede omdat de slaven uit het zeer warme Afrika kwamen en daarbij meestal geen geld hadden om zich luxe, lange kleding te dragen. Daardoor werden onder andere T-shirts en kortere mouwen in de maatschappij geïntroduceerd.

Invloed van de slavernij in de Verenigde Staten op de westerse wereld met betrekking tot de politiek is er ook. Dit komt omdat ze de wreedheden en de onderdrukkingen uit de tijd van de slavernij willen tegengaan en ervoor proberen te zorgen dat zo een maatschappij niet weer zal ontstaan. Daarom zijn er allerlei wetten en regels opgesteld.

Alles wat voor de Verenigde Staten geldt, geldt ook voor de rest van de westerse wereld.

Historisch overzicht

1619	Eerste slaven verkocht in Amerikaanse koloniën
1787	Noordwest-verordening verbiedt slavernij in Northwest Territory
1789	De grondwet maakt slavernij legaal in de Verenigde Staten
1808	1 januari: de Verenigde Staten verbieden de invoer van slaven
1820-21	Compromis van Missouri aangenomen
1831	William Lloyd Garrison begint met de publicatie van <i>Liberator</i>
1833	Oprichting Amerikaans Genootschap tegen Slavernij
1850	Compromis van 1850, inclusief de Wet op Voortvluchtige Slaven. Verbod op het kopen en verkopen van slaven in Washington, D.C.
1852	Publicatie van 'De negerhut van Oom Tom'.
1854	Oprichting van de Republikeinse Partij
1857	Hooggerechtshof doet uitspraak in de zaak van Dred Scott
1859	16 oktober: John Brown leidt overval op federaal arsenaal
1860	Abraham Lincoln wordt tot president gekozen 20 december: South Carolina scheidt zich af van de Unie
1861	Februari: Rebellenstaten vormen de Geconfedereerde Staten van Amerika 12 april: Geconfedereerden beschieten Fort Sumter 21 juli: Eerste Slag bij Bull Run Juli: Eerste Confiscatiewet
1862	Maart: Legerpersoneel wordt verboden voortvluchtige slaven terug te brengen naar hun eigenaren 10 april: Eigenaren die hun slaven vrijlaten krijgen een schadevergoeding 16 april: Slavernij wordt verboden in het District of Columbia Juni: Slavernij wordt verboden in alle Amerikaanse territoria 17 september: Slag bij Antietam 22 september: Voorlopige emancipatieproclamatie
1863	1 januari: Emancipatieproclamatie wordt van kracht
1865	9 april: Overgave van de Confederatie maakt een einde aan de burgeroorlog 14 april: President Lincoln wordt neergeschoten en overlijdt op 15 april Begin van de Reconstructie 18 december: Dertiende amendement wordt goedgekeurd
1866	Wet op de Burgerrechten Oprichting van de Ku Klux Klan
1867	Eerste Reconstructiewet
1868	Veertiende amendement wordt goedgekeurd
1870	Vijftiende amendement wordt goedgekeurd
1877	Einde van de Reconstructie
1896	<i>Plessy versus Ferguson</i> stelt het principe van "gescheiden maar gelijk" vast
1909	Oprichting van de NAACP (Nationale Bond voor de Bevordering van Kleurlingen)
1954	Hooggerechtshof spreekt zich uit tegen segregatie
1964	Burgerrechtenwet van 1964
1965	Wet op het Stemrecht

Colin's evaluatie

In mijn evaluatie zal ik beschrijven wat ik vond van het maken van het profielwerkstuk, van het eindresultaat en van de samenwerking met Arian.

Ten eerste mijn mening over het maken van het profielwerkstuk. Ik vond dat het maken van het profielwerkstuk wel goed verliep. Dit kwam voornamelijk omdat de bronnen, die wij hadden gevonden, zeer toereikend waren en omdat de planning goed was gemaakt. Ook hielden we ons (zoveel mogelijk) aan deze planning en ook daardoor verliep het maken van het profielwerkstuk zeer goed, naar mijn mening. Het maken van het profielwerkstuk vond ik ook zeer interessant, omdat ik wel al wat wist over dit onderwerp, maar nog niet alles. Ik wist al wel al wat van het onderwerp af, omdat we het hier al eerder over hadden gehad met geschiedenis en met andere vakken, waar slavernij in voorkwam. Maar dan ging het voornamelijk over het Nederlandse aandeel in de slavenhandel. Op die manier wist ik helemaal niets af van een grote invloed van de Zweedse compagnie. Ook andere compagnieën waren tot dusver onbekend bij mij, dat die ook aan slavenhandel hadden gedaan. Dus door middel van het maken van dit profielwerkstuk ben ik een stuk wijzer geworden.

Ten tweede mijn mening over het eindresultaat. Ik vind dat het eindresultaat er goed uitziet. Naar mijn mening hebben we alle deelvragen op een dergelijke manier beantwoord, dat ook alle informatie die erin hoort te zitten, er ook daadwerkelijk in zit. Ook de conclusie is naar mijn mening voldoende toereikend om de hoofdvraag goed te beantwoorden. Daarbij ziet het geheel er ook goed uit, naar mijn mening.

Als laatste mijn mening over de samenwerking aan het profielwerkstuk met Arian. Ik vind dat onze samenwerking zeer goed is verlopen, ondanks dat we wel een tijdje niets aan het profielwerkstuk hadden gedaan, waardoor er een kleine achterstand was ontstaan. Maar deze werd snel weer weggewerkt, doordat we allebei vonden dat we eigenlijk wel het profielwerkstuk op tijd af moesten hebben. Daarbij was onze planning zeer krap en hadden we soms een beetje een tijdgebrek. Maar doordat de samenwerking, naar mijn mening, zeer goed verliep, konden we makkelijk afspraken maken over wat wanneer af moest zijn. En dit gebeurde dan ook. Al met al is de samenwerking naar mijn mening zeer goed verlopen en zijn we op die manier aan een goed einde van ons profielwerkstuk gekomen.

Arian's evaluatie

In mijn evaluatie zal ik beschrijven wat ik vond van het maken van het profielwerkstuk, van het eindresultaat en van de samenwerking met Colin.

Ik vond dat de samenwerking zeer goed verliep. Wij hebben ons beide niet op alle momenten aan de planning kunnen houden, maar doordat we daar snel op konden ingrijpen, we zitten immers bij elkaar in de klas, werd alles uiteindelijk opgelost.

Achteraf vond ik het profielwerkstuk wel redelijk groot, aangezien we zeven deelvragen hadden. Volgens mij hadden we beter minder deelvragen kunnen maken en dan meer verdieping kunnen toepassen door middel van extra werkvragen. Maar goed, aangezien dit achteraf praten is, is het niet relevant.

Over de samenwerking met de begeleider ben ik ook zeer te spreken. Wanneer we vroegen om een voortgangsgesprek kon dat wanneer het ons uitkwam. Dit vond ik zeer prettig werken, omdat we zo de achterstand in ons eigen tempo konden inhalen.

Het hele concept profielwerkstuk vond ik leuk om te doen, hoewel de werkdruk erdoor wel heel erg werd verhoogd, iets waar ik soms moeite mee had. Wel vond ik het leuk om alle aangeleerde vaardigheden voor werkstukken nu eens te kunnen toepassen in één groot afsluitend werkstuk.

Kortom, een leuke afsluiting, een prettige samenwerking, een goede begeleiding, maar een hoge werkdruk.

Bronnenlijst

Wij hebben voor ons profielwerkstuk over de slavernij in de Verenigde Staten en de invloed van die slavernij op de westerse wereld de volgende bronnen gebruikt:

Internet:

- <http://www.rnw.nl/kids/wereld/Amerika/USA/Victor/030623slavernij.html>
Op deze site hebben we informatie kunnen vinden over het begin van de slavernij en over slavenvangers. Echt veel stond hier niet op, maar het was voor ons voldoende om te gebruiken.
- <http://www.africaserver.nl/wozow/tentoonstelling/diaspora/art6.htm>
Op deze site werd kort en bondig de slavernijperiode samengevat. Deze site was voor ons heel nuttig, zodat we die ook een aantal keren hebben geciteerd.
- <http://www.allesamerika.com/aanleidingen-amerikaanse-burgeroorlog.html>
Deze site gaf veel meer verdieping in de onderwerpen, waardoor er dus meer informatie beschikbaar was. Deze site was zowel bruikbaar voor deelvraag 1, als ook 3 en 4. Hiervandaan hebben we veel informatie gehaald.
- <http://www.platformslavernij.nl/nlweb/artikelen/worras.htm>
Deze site hebben we in eerste instantie opgenomen in onze informatie, maar deze bleek later niet goed bruikbaar. Deze site gaat namelijk over het Nederlandse slavernijverleden en de reacties van de afstammelingen van slaven uit Suriname. Niet echt van toepassing op ons profielwerkstuk dus.
- <http://www.amerika.nl/politiek/html/boekbesprekingen/geschiedenis/slavery.html>
Van deze site hebben we veel cijfers. Hier werden de feiten ook nog aangesterkt met cijfers. Die hebben wij weer gebruikt in ons profielwerkstuk.
- http://scholieren.nrc.nl/vakken/artikelen/0117_Slavernij.shtml
Deze site was voor ons ook van belang, omdat we hierdoor op de gedachte kwamen om naar het nationaal archief in Den Haag te gaan. Er werd namelijk verwezen naar een scriptie en naar scheepsboeken. Die leken ons handig om te gebruiken. Ook hebben we de informatie van de site bewerkt en gebruikt.
- <http://www.lsp-mas.be/lsp/2003/173oorlog.html>
Deze site was voor ons niet de belangrijkste. De informatie was wel gericht op gewelddaden in de Verenigde Staten, maar had maar weinig betrekking op de slavernij. We hadden dus weinig aan deze site.
- http://members.tripod.com/bettygrunbauer/A_bestanden/A.html
Deze site hebben we kunnen gebruiken voor deelvraag 5, omdat we daarin de invloed van de slavernij op de Westerse cultuur hebben onderzocht. Met de informatie die van deze site afkomstig is, hebben deze deelvraag goed kunnen beantwoorden.
- http://www.slavernijmonument.nl/internationaal.html&h=330&w=460&sz=29&tbnid=cN3uKd_7fZ EJ:&tbnh=89&tbnw=124&start=2&prev=/images%3Fq%3Dslavenopstand%26hl%3Dnl%26lr%3D
Van deze site hebben we een plaatje gehaald. Het plaatje staat in deelvraag 6. Van deze site hebben we geen informatie gehaald.

Boeken:

- Het Nederlandse aandeel in de slavenhandel
Auteur: A. van Dantzig
Jaar van eerste druk: 1968
Uitgeverij: Fibula van Dishoeck (Bussum)
Ondanks dat dit boek er totaal niet aantrekkelijk uitzag hebben we hier toch betrouwbare informatie uit kunnen halen. Omdat een boek toch andere informatie biedt dan het internet, betrouwbaarder informatie, hebben we besloten dit boek dan toch maar door te lezen, met alle successen van dien.
- De afschaffing van de slavernij 1863
(ondertitel is: de emancipatieproclamatie)
Auteur: Janet Riehecky
Jaar van eerste druk: 2003
Uitgeverij: Corona (Harmelen)
ISBN: 90-5495-4411-8
Hoewel dit boek een vertaling is van het Engelse boek 'the abolition of slavery', gaf het een goed duidelijk verhaal over de afschaffing van de slavernij. Het boek was vooral bruikbaar voor de deelvragen over de reacties in de Verenigde Staten.

Encyclopedieën:

- Algemene Winkler Prins
Deel 6 (Schel - Tran): slaven, slavenkust, slavernij
Auteur: prof. Mr. H. R. Hoetink, prof. Dr. J. Presser en prof. Dr. J. F. Koksmas
Jaar van drukken: 1959
Uitgeverij: Elsevier Amsterdam
Dit deel van de encyclopedie gaf ons de gewone informatie. Omdat de encyclopedie al redelijk gedateerd is (1959), bevatte het geen diepgaande informatie, maar werd het meer vanuit het objectieve oogpunt bekeken.
- De Grote Spectrum Encyclopedieën
Deel 17 (Skisport - De Stijl): slavernij
Auteur: Het Spectrum Uitgeverij
Jaar van drukken: 1979
Uitgeverij: Het Spectrum Uitgeverij
Dit deel van de encyclopedie was zeer goed bruikbaar, omdat er in meerdere onderdelen werd beschreven wat slavernij inhield en waar het aan gerelateerd was. Ook de verwijzingen waren handig voor ons. Zo konden wij snel meer informatie vinden.
- De Grote Spectrum Encyclopedieën
Deel 20 (Waterstof - Zwolle): West-Indische Compagnie
Auteur: Het Spectrum Uitgeverij
Jaar van drukken: 1979
Uitgeverij: Het Spectrum Uitgeverij
Ook dit deel van de encyclopedie was goed bruikbaar, omdat het woord zo uitgebreid beschreven stond.

- Grote Nederlandse Rabousse Encyclopedie
Deel 1: Afrika
Auteur: dr. L. Nagels en dr. L. Vandeschoor
Jaar van drukken: 1983
Uitgeverij: Elsevier Amsterdam
In dit deel van de encyclopedie hebben we goede informatie kunnen vinden over de geschiedenis van Afrika. Dit konden we goed gebruiken voor deelvraag 2.
- Grote Nederlandse Rabousse Encyclopedie
Deel 20: slavenhandel, slavernij
Auteur: dr. L. Nagels en dr. L. Vandeschoor
Jaar van drukken: 1983
Uitgeverij: Elsevier Amsterdam
In dit deel van de encyclopedie hebben we ook goede informatie kunnen vinden. Deze informatie konden we ook gebruiken voor deelvraag 2.
- Encarta Winkler Prins 2004
Deze computerversie van de gewone encyclopedie werkte voor ons een stuk sneller dan zelf alles op te zoeken, hoewel de informatie op zich grotendeels overeenkwam. Natuurlijk kan geschiedenis ook niet veranderen, maar er was vrijwel geen verschil tussen de gewone encyclopedie en de computerversie, het Encarta.

Kranten:

- Algemeen Dagblad
Datum: 15 november 1991
Dit artikel gaat over het ronselen van uitstekend voetballende jongens voor de jeugd van de grotere elftallen in West-Europese landen. Dit artikel hebben we in deelvraag 7 kunnen gebruiken.
- Algemeen Dagblad
Datum: 8 mei 2004
Dit artikel gaat ook over de moderne slavernij in de voetbalwereld. Het is vergelijkbaar met het andere artikel over de voetbalwereld, maar is toch iets recenter.
- De Stentor
Datum: 30 juli 2004
In dit artikel wordt nog eens het hele verhaal over het houden van slaven verteld. Ook wordt uitgelegd, waarom slaven geen trommels mochten hebben en waarom ze geen/weinig instrumenten mochten hebben.

Bijlage 1: Plan van aanpak

Ons profielwerkstuk voor 6 VWO gaat over de slavernij in de Verenigde Staten en de invloed van die slavernij op de westerse wereld. Wij zijn aan dit onderwerp gekomen na lang brainstormen over een geschikt onderwerp voor de vakken aardrijkskunde en geschiedenis. Eerst hadden we al bepaalde onderwerpen redelijk behandeld met betrekking tot Meppel, maar deze bleken te compact en te moeilijk uitvoerbaar.

Onze hoofdvraag voor het profielwerkstuk is: Wat zijn de invloeden van slavernij in de Verenigde Staten op de westerse wereld?

Om deze hoofdvraag redelijk te kunnen beantwoorden, hebben wij onder andere informatie nodig over hoe de slavernij tot stand is gekomen en aan wat voor soorten invloeden de slavernij heeft meegedragen. Om doelgericht naar deze informatie te zoeken en om makkelijker tot het antwoord op de hoofdvraag te komen, hebben wij de hoofdvraag gesplitst in zeven deelvragen:

7. Hoe is de slavernij in de Verenigde Staten tot stand gekomen?
8. Wat was de voornaamste herkomst van de slaven en de meesters?
9. Wat waren de reacties in de Verenigde Staten op de slavernij?
10. Wat was de invloed van de slavernij op de Verenigde Staten met betrekking tot geweld?
11. Wat was de invloed van de slavernij op de westerse cultuur?
12. Wat was de invloed van de slavernij op de hedendaagse, westerse politiek?
13. Is er tegenwoordig nog slavernij in de westerse wereld aanwezig?

Wij denken dat wij door middel van het beantwoorden van deze deelvragen tot een goed antwoord op de hoofdvraag en zo ook tot een degelijke conclusie kunnen komen.

Wat?	Hoe lang?	Wie?
Titelblad	0.5 uur	Arian
Inhoudsopgave	0.5 uur	Colin
Inleiding	0.75 uur	Beide
Hypothese	1 uur	Beide
Deelvraag 1	6 uur	Beide
Deelvraag 2	6 uur	Beide
Deelvraag 3	6 uur	Beide
Deelvraag 4	8 uur	Beide
Deelvraag 5	8 uur	Beide
Deelvraag 6	8 uur	Beide
Deelvraag 7	6 uur	Beide
Evaluatie	1 uur	Beide
Bronnenlijst	0.75 uur	Colin
Begrippenlijst	0.5 uur	Arian
Plan van Aanpak	2uur	Beide
Informatie zoeken	10 uur	Beide

Dit is een ruime schatting van hoeveel tijd wij van plan zijn te steken in het profielwerkstuk. In geval van "Beide" is er sprake van beide het aantal uren dat er voor staat aangegeven. Naast al deze activiteiten houden

wij natuurlijk ook nog contact met onze begeleider (Mijnheer Knegt). Dit neemt uiteraard ook tijd in beslag, die terug te vinden is in onze logboeken.

Op deze manier komt Arian aan 70.5 uur en Colin aan 70.75 uur. Dit voldoet niet helemaal aan de norm van tachtig uur, maar doordat dit slechts een ruime schatting is en omdat de gesprekken met de begeleider er niet bij inbegrepen zijn, komt dit aantal naar onze mening later toch redelijk wel bij die tachtig uur.

Wij verwachten dat ons profielwerkstuk er na voltooiing als volgt uit komt te zien:

• Titelblad	☞	1 pagina
• Inhoudsopgave	☞	1 pagina
• Inleiding	☞	1 pagina
• Hypothese	☞	2 pagina's
• Deelvraag 1	☞	5 pagina's
• Deelvraag 2	☞	4 pagina's
• Deelvraag 3	☞	5 pagina's
• Deelvraag 4	☞	6 pagina's
• Deelvraag 5	☞	6 pagina's
• Deelvraag 6	☞	5 pagina's
• Deelvraag 7	☞	4 pagina's
• Evaluaties	☞	2 pagina's
• Bronnenlijst	☞	2 pagina's
• Begrippenlijst	☞	1 pagina
• Bijlage: Plan van Aanpak	☞	3 pagina's
• Bijlage: Logboek	☞	4 pagina's

Al met al komen we dan uit op een profielwerkstuk van 52 pagina's. Dit is een ruime schatting en dus zou het zo maar kunnen dat er meer pagina's aanwezig zouden kunnen komen in dit nog met goede bedoelingen te maken profielwerkstuk.

Wij zijn verder van plan om de volgende bronnen te raadplegen:

- Internet
- Boeken
- Scheepsboeken
- Encarta (Winkler Prins)
- Encyclopedie

Dan volgt nu de globale planning:

Weeknummer	Datum	Bezigheid/Af
36	1 september 2004	Profielwerkstukdag: onderwerp kiezen; hoofd- + deelvragen bedenken; planning maken
37	n.v.t. 12 september 2004	Informatie zoeken Plan van Aanpak maken
38	13 september 2004	Voortgangsgesprek met Mijnheer Knecht + informatie beoordelen; hypothese maken
39	19 september 2004	Deelvraag 1 + 2 maken + af
40	n.v.t.	Werken aan deelvragen 3 + 4; informatie zoeken
41	n.v.t.	Werken aan deelvragen 3 + 4; informatie zoeken
42	17 oktober 2004	Deelvraag 3 + 4 maken + af
43	n.v.t.	Herfstvakantie
44	25 oktober 2004	Voortgangsgesprek met Mijnheer Knecht; werken aan deelvragen 5 + 6; informatie zoeken
45	n.v.t.	Werken aan deelvragen 5 + 6; informatie zoeken
46	14 november 2004	Deelvraag 5 + 6 maken + af
47	n.v.t.	Werken aan deelvraag 7; informatie zoeken
48	24 november 2004 26 november 2004	Deelvraag 7 maken + af Voortgangsgesprek met Mijnheer Knecht; werken aan deelvraag 7
49	1 december 2004	Conclusie maken; begrippenlijst maken; titelblad maken; bronnenlijst maken + alles af
50	10 december 2004	Inhoudsopgave maken; inleiding maken; evaluatie maken
51	13 december 2004 17 december 2004	Profielwerkstuk bundelen; laatste keer doornemen Profielwerkstuk inleveren

Bijlage 2: Logboek

Datum	Wie	Bestede tijd	Plaats	Verrichte werkzaamheden	Resultaat	Op-mer-king
01-09-04	Beide	3 uur	School	Bedenken onderwerp, hoofdvraag, deelvragen, maken plan van aanpak	Goede opzet	
01-09-04	Arian	1,5 uur	Thuis	Informatie zoeken	32 pagina's informatie	
03-09-04	Beide	0,75 uur	School	Informatie zoeken	2 boeken gevonden	
12-09-04	Beide	3,5 uur	Bij Colin thuis	Informatie doornemen, betrouwbaarheid bekijken, bruikbaarheid bekijken	Veel van de bronnen zijn goed bruikbaar en ook nog betrouwbaar	
13-09-04	Beide	0,75 minuten	School	Voortgangsge-sprek met dhr. Knegt	Opzet en bronnen zijn goedge-keurd. We kunnen beginnen!	
19-09-04	Arian	1 uur	Thuis	Het maken en uitwisselen van de inleiding	De inleiding is goed volgens Colin en Arian	
19-09-04	Colin	1,5 uur	Thuis	Het maken en uitwerken van de hypothese	Colins hypothese is af	
19-09-04	Arian	1,5 uur	Thuis	Het maken en uitwerken van de hypothese	Arians hypothese is af	
25-09-04	Arian	8 uur	Thuis	Het maken van deelvraag 1 en 2	Deelvraag 1 en 2 zijn af	
25-09-04	Colin	7 uur	Thuis	Het maken van deelvraag 1 en 2	Deelvraag 1 en 2 zijn af	
26-09-04	Arian	9 uur	Thuis	Het uitwisselen van deelvraag 1 en 2 en het herschrijven van deelvraag 1	Deelvraag 1 en 2 zijn af, maar het kostte meer tijd dan gepland	
26-09-04	Colin	9 uur	Thuis	Het uitwisselen van deelvraag 1 en 2 en het herschrijven van deelvraag 2	Deelvraag 1 en 2 zijn af, maar het kostte meer tijd dan gepland	
16-10-04	Arian	7 uur	Thuis	Het maken van deelvraag 3 en 4	Deelvraag 3 en 4 zijn af	
16-10-04	Colin	8 uur	Thuis	Het maken van deelvraag 3 en 4	Deelvraag 3 en 4 zijn af	
17-10-04	Arian	7 uur	Thuis	Het uitwisselen van deelvraag 3 en 4 en het herschrijven van deelvraag 3	Deelvraag 3 en 4 zijn af, maar ook dezen kosten meer tijd dan gepland	De tijd tussen de werk-dagen aan het PWS is erg groot; er moet meer spreid-ning komen
17-10-04	Colin	7 uur	Thuis	Het uitwisselen van deelvraag 3 en 4 en het herschrijven van deelvraag 4	Deelvraag 3 en 4 zijn af, maar ook dezen kosten meer tijd dan gepland	
24-10-04	Arian	0,75 uur	Thuis	Het verwerken van het logboek	Het logboek is verwerkt van de stencils in een compu-terbestand	
27-10-04	Beide	0,75 uur	School	Voortgangsge-sprek met dhr. Knegt	Het PWS ziet er tot nu toe goed uit	
12-11-04	Colin	5 uur	Thuis	Het maken van deelvraag 5	Deelvraag 5 is af	
12-11-04	Arian	5 uur	Thuis	Het maken van deelvraag 5	Deelvraag 5 is af	
14-11-04	Beide	0,75 uur	Thuis	Het uitwisselen van deelvraag 5		
14-11-04	Colin	2,5 uur	Thuis	Het herschrijven van deelvraag 5	Deelvraag 5 is nu helemaal af	
15-11-04	Arian	2,5 uur	School	Het bijwerken van het logboek en het maken van de (voorlopige) bronnenlijst	We lopen weer redelijk op schema	
22-11-04	Arian	3,5 uur	School	Het aanpassen van de lay-out van het tot nu toe gemaakte werk	De deelvragen zien er duidelijk en goed uit	We lopen iets achter op de plan-ning, maar we verwacht-en dat snel op te lossen

22-11-04	Beide	0,75 uur	School	Voortgangsge-sprek met dhr. Knegt	Voortgang is voldoende.	De plan-ning moet meer worden aangehouden, maar het komt goed.
27-11-04	Colin	8 uur	Thuis	Het maken van deelvraag 6 en 7	Deelvragen 6 en 7 zijn af	
27-11-04	Arian	9 uur	Thuis	Het maken van deelvraag 6 en 7	Deelvragen 6 en 7 zijn af	
28-11-04	Colin	6 uur	Thuis	Het uitwisselen en herschrijven van deelvraag 6	Deelvraag 6 is nu helemaal af.	
28-11-04	Arian	5 uur	Thuis	Het uitwisselen en herschrijven van deelvraag 7	Deelvraag 7 is nu helemaal af.	
01-12-04	Beide	2 uur	School	Het lezen van alle deelvragen.	We hebben beide de stof in ons opgenomen om thuis een conclusie te kunnen schrijven.	
01-12-04	Beide	2 uur	Thuis	Het schrijven en uitwisselen van de conclusie.		
01-12-04	Arian	0,75 uur	Thuis	Het herschrijven van de conclusie	De conclusie is af	Het profielwerk-stuk krijgt nu echt vorm
03-12-04	Arian	1,75 uur	Thuis	Het afmaken van de bronnenlijst	De bronnenlijst is nu af en ziet er overzichtelijk uit	
03-12-04	Colin	6 uur	Thuis	Het profielwerkstuk op internet zetten	De site ziet er al zeer professioneel uit	Niet alles op de site werkt naar behoren en de site valt soms weg
08-12-04	Colin	2 uur	School	Het schrijven van zijn evaluatie	De evaluatie is af	
08-12-04	Arian	2 uur	School	Het schrijven van zijn evaluatie	De evaluatie is af	
10-12-04	Beide	0,75 uur	School	Voortgangsge-sprek met dhr. Knegt	De voort-gang is goed. Nu de laatste lood-jes nog	
11-12-04	Colin	8,5 uur	Thuis	Het profielwerk-stuk op internet zetten en zorgen dat alles werkt	Het profiel-werkstuk staat op internet	Nog steeds werkt niet alles op de site naar behoren. Dit ligt niet aan ons, maar aan de site
14-12-04	Arian	2 uur	School	Het schrijven van de inhoudsopga-ve en het aanbrengen van paginanummers	Het profiel-werkstuk ziet er naar onze mening al mooi uit	
15-12-04	Arian	1 uur	Thuis	Het maken van een voorkant	Het profiel-werkstuk is af!	
16-12-04	Arian	4 uur	Thuis	De laatste puntjes op de i zetten en er een overzichtelijk geheel van maken	Morgen controleren we het samen, maar het ziet er echt goed uit	
16-12-04	Colin	7 uur	Thuis	Nogmaals het profielwerkstuk proberen op internet te zetten	De site wil niet wat wij willen en Colin heeft meer tijd ervoor nodig	Site is nog niet helemaal compleet, maar komt spoedig
17-12-04	Beide	1 uur	School	Het profielwerk-stuk doornemen en de laatste wijzigingen aanbrengen	Printen, bundelen en inleveren!	
17-12-04	Beide	0,5 uur	School	Het profielwerk-stuk inleveren	Het profielwerk-stuk is op tijd ingeleverd	Wij ho-pen dat U ple-zier be-leeft aan het lezen ervan

Hieruit is op te maken dat Colin in totaal 94,0 uren aan het profielwerkstuk heeft besteed. Arian komt met zijn bijdrage op een totaal van 88,75 uren uit.

P.S. Adres van de site is <http://pws-slavernij.fateback.com>